

Dr. W. J. T. VDS

TEEDERE ZAKEN.

OPEN BRIEF

AAN

Dr. F. VREDENRIJK ENGELENBURG,

Editeur van "De Volksstem."

DOOR

C. SPOELSTRA,

Ned. Herv. Predikant te Pretoria.

"Die Ausbildung der Sittlichkeit ist zunächst
Sache je des Einzelnen und die der Kirche,
doch sind immerhin auch Forderungen an
den Staat zu stellen."

(VON MOHL.)

VOOR REKENING VAN DEN SCHRIJVER UITGEGEVEN BIJ
J. H. DE BUSSY. — PRETORIA.

(E) pam 14
SPO

(E) 29673

Dr. W. J. LEYDS
Frankenlaag 337
GRAVENHAGE

TEEDERE ZAKEN.

OPEN BRIEF

AAN

Dr. F. VREDENRIJK ENGELBURG,

Editeur van "De Volksstem,"

DOOR

C. SPOELSTRA,

Ned. Herv. Predikant te Pretoria.

"Die Ausbildung der Sittlichkeit ist zunächst Sache je des Einzelnen und die der Kirche, doch sind immerhin auch Forderungen an den Staat zu stellen."

(VON MOHL.)

VOOR REKENING VAN DEN SCHRIJVER UITGEGEVEN BIJ
J. H. DE BUSSY. — PRETORIA.

Aan den Editeur van *De Volksstem*.

WelEdel Gestreng Heer,

In uw uitnemend geredigeerd blad hebt gij U een en ander maal uitgelaten over het prostitutie-vraagstuk. Wel gevoelt gij, hoe uiterst teeder deze kwestie is, en hoe omzichtig zij in een dagblad moet worden behandeld, — maar toch acht gij het uwe roeping óók in dit opzicht de openbare meening voor te lichten. Gaarne breng ik hulde aan uwen moed; gij hebt volkomen gelijk: zwijgen is èn gevaarlijk èn strijdig met de taak der pers. En daarom geeft gij, behalve uw kritiek op het besluit van den Uitvoerenden Raad, ook uwe adviezen in deze hoogst gewichtige aangelegenheid.

Ongetwijfeld vergunt gij uwe lezers, heer Editeur, om nu van hun kant kritiek te leveren op uwe kritiek en uwe adviezen aan eene nadere beschouwing te onderwerpen.

Immers het kwaad is met een paar entre-filets niet uit te roeien. En tot een principieel debat over deze kwestie leent zich een dagblad wel allerminst. Het is daarom dat ik mij, nu geen meerbevoegden zich tegen uwe beschouwingen hebben verzet, veroorloof in eene brochure deze teedere zaken uitvoerig te bespreken, in de hoop daarmede eene kleine bijdrage te leveren tot de beantwoording der vraag: *Welke houding behoort de*

Overheid van dit land aan te nemen tegenover de hoererij?

De meesten uwer lezers zullen zich wellicht niet met juistheid kunnen herinneren wat door U over dit onderwerp gezegd is. Tevens zou het kunnen zijn, dat deze brochure gelezen werd óók door personen, die niet op uw blad geabonneerd zijn. Laat mij dus uwe beide artikeltjes hier mogen inlasschen. ¹⁾

In uw nummer van 29 September deelt gij het volgende mede:

«Door een aantal vrouwen van Johannesburg is aan de Regeering een adres aangeboden waarin wordt gewezen op de zorgwekkende uitbreiding, in de goudstad, van de prostitutie. Deze neemt steeds groter verhoudingen aan; een inwoner dier stad deelde ons mee dat het aantal prostituees tans omtrent duizend is. De blanke bevolking der Witwatersrand kan op honderduizend (mannen, vrouwen en kinderen) worden geschat; dit geeft dus ééne prostitutuee op de honderd ingezetenen. In Londen, dat een bevolking heeft van vier miljoen zielen, treft men 80000 prostituees aan, dus één op elke vijftig zielen, waaruit men zou mogen opmaken dat Johannesburg nog tweemaal zo zedelik is als Londen!

«Daargelaten echter de eventuele studies van vergelijkende statistiek, welke men uit bovenstaande gegevens zou kunnen maken, blijft de kwestie van groot belang, vooral voor Johannesburg. Met andere woorden, wij voor ons zouden genegen zijn om het prostitutievraagstuk te maken tot een plaatselijk vraagstuk bij uitnemendheid. Trouwens, zo heeft men in de meeste

¹⁾ Ik doe dat in uw eigen spelling. Och, heb de goedheid, als ik eens weer in uw blad schrijf, mij niet te doen blozen voor mijn ingezonden stuk

«beschaafde Staten de zaak aangepakt. Laat dus elk «bevolkings-middelpunt bevoegd worden gemaakt om, «in verband met de onderhavige kwestie, zijn eigen «vuile linnen onder mekaar te wassen. Vooral in een «land als het onze schijnt deze suggestie het meest «aanbevelenswaardig.»

In de *Volksstem* van Woensdag, 14 October 1896, voegt gij er dit aan toe:

«Er gebeuren dagelijks om ons heen feiten, en er «bestaan toestanden, die behoren tot dat wat men pleegt «te noemen «tedere» zaken. In een dagblad dat in han- «den komt van iedereen, van oud en jong, en van per- «sonen van beide seksen, vereist de bespreking van zulke «onderwerpen grote omzichtigheid en een grote mate «van kiesheid. Het gemakkelijkst ware zeker er het «zwijgen over te bewaren; maar dit als richtsnoer aan «te nemen is èn gevaarlijk èn strijdig met de taak der «pers, die niet alleen tot plicht heeft de aandacht van «het publiek te vestigen op hetgeen dagelijks voorvalt, «maar ook om de openbare meening voor te lichten.

«Onder de rubriek der zaken die men slechts schoor- «voetend aanroert, neemt het prostitutie-vraagstuk een «eerste plaats in. Het is steeds ons streven geweest de «loop dezer kwestie in ons land meer gade te slaan «dan er veel over te zeggen. Intussen neemt de bewe- «ging tegen een kwaad dat bijna even lang bestaat als «er mensen bestonden met menselijke hartstochten, nu «in ons land een vorm aan die het tot een kwestie van «de dag maakt.

«Johannesburg vooral, dat al zoveel zonden op zijn «kerfstok heeft staan, heeft die beweging uitgelokt. En «nu is het heel gemakkelijk te zeggen zoals in de Uitvoe- «rende Raad is geschied: Het is een kwaad, dus moet

«het worden verboden. Maar ongelukkig is de zaak daar-
«mede niet beslist. De menselijke vindingrijkheid spitst
«zich het liefst op ontduiking van een absoluut gebod,
«en in dit geval komt bovendien de menselijke natuur
«nog een krachtig woordje medespreken.

«Terecht doet men bij de wetgeving hier te lande nu
«en dan zijn voordeel met de ondervinding in andere
«landen opgedaan. Bij de oplossing van dit vraagstuk
«is zulks des te meer gewenst, waar ons land in dit op-
«zicht — en gelukkig — niet op veel historie kan aan-
«spraak maken.

«De Johannesburgse Gezondheidsraad heeft ter bestrij-
«ding van het sociale euvel zekere wettelijke regeling
«aan de Uitvoerende Raad voorgelegd; maar deze heeft
«gemeend die regeling te moeten verwerpen onder
«kennisgeving van de wens tot totaal verbod van alles
«wat naar ontucht zweemt. Dit besluit is zeker de
«uiting van een beslist verlangen het kwade in onze
«samenleving uit te roeien met wortel en tak, doch wij
«vreezen dat het betere hier de vijand van het goede
«zal blijken te zijn. De toestanden behoren zeker anders
«te worden dan zij zijn, en openbare aanstoot kan wor-
«den vermeden. Maar aan de andere kant moet men
«zich vóór alles op een prakties standpunt plaatsen bij
«de regeling dezer moeilijkheden. Wanneer de Uitvoe-
«rende Raad een ogenblik van haar principe-rots had
«willen afdalen tot een nuchtere, gelijkvloerse beoor-
«deeling en beschouwing der zaak en het advies had
«gevraagd van hen die ondervinding op dit punt van
«wetgeving hebben, altans er studie van maakten, zou
«hij meer voor de zedelijkheid gedaan hebben dan door
«een besluit als nu genomen; en wanneer men daarop
«niet terugkomt, kan een droevige ontgocheling van
«zulke illusies niet uitblijven. Het kwaad, zo oud als de

«wereld, is niet met een machtspreuk uit te roeien; «al slaagt men er in het in de duisternis terug te «dringen, dan richt het daar tienmaal ergere gevol- «gen aan.

«Naar onze mening moet de bestrijding niet worden «worden gezocht in een onuitvoerbaar algeheel verbod, «noch in een regeling als voorgesteld, dat de Gezond- «heidsraden de controle wordt opgedragen. De wettelijke «regeling moet tot de bevoegdheid van de verschillende «dorpsraden behoren en de handhaving der daardoor «vastgestelde bepalingen aan de landsjustitie worden «opgedragen.

«Aan plaatselijke autoriteiten deze handhaving toe te «vertrouwen geeft al te licht aanleiding tot misbruiken «en verkeerde praktijken. Wij behoeven slechts te «herinneren hoe de beruchte Tammany-ring te New- «York, meester van het stadsbestuur geworden, van de «verdachte huizen, welke bestaan uitdrukkelijk was ver- «boden, heimelijk een belasting hief die deze voor elke «vervolgving vrijwaarde. En de opbrengst van deze nobele «heffing werd weder voor een groot gedeelte voor de «verkiezingen besteed.

«Wij herhalen, laat elke gemeente hare bepalingen «in deze vaststellen en laat de Staat uitsluitend over- «treding er van opsporen en straffen.

«Slechts op die wijze bestaat er hoop op succes in «de strijd tegen het toenemende kwaad en bestaan er «tevens zekere waarborgen dat geen andere motieven «dan handhaving der wet hun invloed er bij doen gelden.”

Door de mededeelingen in Uw eerste artikel hebt gij, hooggeachte Redacteur, het land aan U verplicht ¹⁾

¹⁾ Men zou alleen kunnen vragen, welke beteekenis Uwe con-

want nu kan ieder zich wapenen tegen den vijand! — en door Uwe vrijmoedige bespreking ervan is deze zaak voor het forum des volks gebracht, in plaats van besloten te blijven binnen de raadzalen onzer beschreven Vaderen.

«Het prostitutie-vraagstuk, getrokken buiten de enge grenzen der medische, juridische en politieke kringen, moet als punt van onderzoek voorkomen op het programma der geheele maatschappij. Geneeskunde, rechtswetenschap en zedenkunde mogen bij geene poging tot oplossing dezer kwestie buiten het debat worden gehouden, aan geen van die alle echter komt het uitsluitend recht toe daarover een oordeel te vellen. Dit onderwerp raakt alle deelen, alle krachten van het sociale organisme, beheerscht ze en wordt daardoor beheerscht ¹⁾»

Dit worde niet misverstaan. *Er zijn heilige beginselen, die geen enkel oogenblik in kwestie mogen worden gesteld.* De goddelijke zedewet bijv. hangt niet af van de wisselvallige uitkomsten onzer discussies. Wanneer de Heere God zegt: «Gij zult niet echtbreken», dan hebben wij ons daaraan te houden voor onze personen, voor onze gezinnen en voor de geheele maatschappij. De goddelijke zedewet is dus een axioma; de zedeleeraar mag er niet van afwijken, de jurist er niet aan tornen en ook de geneesheer moet er zich aan ondergeschikt weten. Voor hen allen is het slechts de vraag, hoe zij dit groote beginsel hebben toe te passen op de maatschappelijke verhoudingen en wanverhoudingen.

Hadt gij dit ingezien, heer Editeur, uw oordeel over den Uitvoerenden Raad zou anders zijn geweest.

clusie heeft, dat Johannesburg nog tweemaal zoo zedelijk is als Londen, omdat de onzedelijkheid van blanken met kleurlingen buiten rekening is gelaten

¹⁾ J. MENNO HUIZINGA.

Gij schetst ons dien Raad als zetelend op een principe rots; onwillig zich op een praktisch standpunt te plaatsen; ongeneigd af te dalen tot eene nuchtere, gelijkvloersche beoordeeling der zaak, dom genoeg, om geen advies te gaan vragen bij hen, die ondervinding op dit punt van wetgeving hebben, althans er studie van maakten; zoo door en door autocratisch, dat hij eenvoudig decreteert: «het is een kwaad, dus moet het worden verboden» — en zoo onverantwoordelijk lichtzinnig, dat hij, door het najagen van hersenschimmen het land blootstelt aan tienmaal erger gevolgen.

Het is vreemd, maar wat gij in den Uitvoerenden Raad afkeurt, wordt door velen met ons van harte geprezen. Zelf erkent gij, dat ons land ten opzichte van het prostitutie-vraagstuk — gelukkig! — niet op veel historie kan aanspraak maken. Derhalve kunnen onze Raadsleden, voor het eerst vlak voor een, hun tot dusverre niet dan bij name bekende kwestie, geplaatst, geen experts zijn op dit gebied. En toch gevoelen deze vroede mannen aanstonds, welke hooge en heilige beginselen hier op het spel staan, en door geen schoon-schijnende redeneeringen laten zij zich van hun principe-rots afdringen, om, met het kwaad gelijkvloers, het te beschouwen en te beoordeelen; er mede te onderhandelen en het, onder zekere beperkingen, te wettigen! Gode zij dank, dat de Uitvoerende Raad bestaat uit mannen van zóó rotsvast principe, dat zij beslist verlangen, het kwade in onze samenleving uit te roeien met wortel en tak.

Zal ik U zeggen, geachte Redacteur, waaraan de Leden van den Uitvoerenden Raad deze mannelijke beginselvastheid ontleenen?

Aan hunnen Bijbel.

Niet voor hen, maar voor velen onzer lezers willen

wij kortelijk herinneren hoe de Bijbel, of liever: de God des Bijbels, over de hoererij denkt.

De Wet heeft in betrekking tot de hoererij de volgende bepalingen:

1. Onder de dochteren Israëls mag geen hoer (Lev. 19:29 en 21:9, Deut. 23:17), in het land geen buitenlandsche hoer geduld worden.

2. Een priester mag geen hoer huwen.

3. Eene priestersdochter, die hoererij bedreef, moest gesteenigd en daarna verbrand worden. (Lev. 21:9)

4. Wie eene maagd verleidt, moet haar, met verlies van het recht tot echtscheiding, huwen. (Ex. 22:15 v.; Deut. 22:23)

5. Eene bruid, die niet meer rein is, moet als echtbreukster gesteenigd worden. (Deut. 22:21)

6. Voor hoerenkinderen geen burgerrecht noch erfenis. (Deut. 23:2)

7. Op onnatuurlijke zonden (Lev. 20:13), echtbreuk en bloedschande, stond de *doodstraf*. (Lev. 20:11—17)

Ook het Nieuwe Testament plaatst de onkuischheid in de rij der zwaarste zonden. Men mag haar zelfs niet noemen. (Col. 3:7; 1 Thess 4:5; Ef. 5:3) De Almachtige wreekt die zonden. (1 Thess. 4:6) Gods toorn komt er door over de kinderen der ongehoorzaamheid (Ef. 5:6); het zijn werken der duisternis; geen hoereerder of onreine, zoolang hij zich niet bekeert, heeft deel aan het rijk van Christus en van God (Ef. 5:3; 1 Cor. 6:9); hoeren en echtbrekers worden door *God* geoordeeld, al worden zij door de menschen niet gestraft. (Hebr. 13:4, vgl. Openb. 21:8; 22:14) Deze uitspraken worden bevestigd door de ontzettende oordeelen Gods over landen, volkeren en personen, die zich aan de ontucht verslingerden.

Verwonderen doet het ons dus niet, heer Editeur, dat zoo Bijbelvaste mannen als OOM PAUL met zijne

Raadsleden, van de hoererij zeggen: «*Het is een kwaad, en daarom moet het worden verboden*».

Hier nu verkeeren zij, — is het louter instinctief, of door studie? — in uitnemend gezelschap.

Stellen wij aan tijdgenooten de vraag: «welke houding behoort de Overheid aan te nemen ten opzichte der hoererij?», dan kunnen wij geen korter en beter antwoord vinden, dan door PROF. A. KUIJPER wordt gegeven ¹⁾, aldus luidende:

«Op de Overheid rust de plicht om te waken voor de publieke eerbaarheid op den weg en in publieke plaatsen; den uitstal te verbieden van onzedelijke boek-, plaat- of prentwerken; verleiding van minderjarigen tot onzedelijke daden strafbaar te stellen; en met de hoererij op geenerlei wijze, noch preventief, noch beschermend en derhalve anders dan werende in aanraking te treden.»

Tot zoover Dr. KUIJPER.

Onze Raadsleden hebben dus kostelijk gelijk wanneer zij eenvoudig weigeren de prostitutie te reglementeeren of te reguleeren, maar slechts te vinden zijn voor *strengte prohibatieve maatregelen*. En wij, christenen, juichen dat toe en roepen uit: Hulde aan zulke mannen! Met het kwaad treedt ge niet in onderhandeling. Gaat ge de hoererij reguleeren, dan erkent ge, onder zekere begrenzing, haar bestaansrecht; dan drukt ge daarop van overheidswege uw stempel; dan laat ge de zonde vrij spel; dan geeft ge permit om te zondigen; dan werkt ge 't kwaad in de hand en dusdoende wordt ge medeplichtig aan gruwelen, waartegen de Heere God in Zijn Woord zoo heiliglijk toorn!

Mijnheer de Redakteur, als christenen, als christenstaatslieden, zijn de Leden van den Uitvoerenden Raad verplicht geen duimbreed van hun principerots te wijken!

¹⁾ In Art. 14 van „Ons Program”.

«De overheid», zegt dr. HEPPE ¹⁾ is en blijft *Godsdiensteresse ter wille van het volk*, daar zij niet slechts als belichaming van den wil der meerderheid des volks, maar in Gods naam over de natie gebiedt. Krachtens dit karakter is zij geheel onafhankelijk van vorm en samenstel van den Staat; ook in eene Republiek is de door het volk gekozen Overheid niet eene schepping van 't soevereine volk, maar de heerschappij Gods, die zich door deze Overheid over het volk doet gelden.”

Merkwaardig is ook wat prof. LUTHARDT over deze materie zegt: ²⁾

«Wanneer het volk een christen-volk is, is het niet meer dan natuurlijk, dat de Staat in zijne organisatie met dezen feitelijken toestand rekent. 't Zou onnatuurlijk zijn, wanneer een Staat in zijne wetgeving deed, alsof het geen christen-natie ware; of wanneer, uit eerbied voor eene onbeteekenende minderheid tekort werd gedaan aan den eerbied tegenover het christelijk karakter van het volk in zijn geheel. Zulk eene billijkheid tegenover sommigen, zou onbillijkheid tegenover anderen zijn. Het is dus de plicht van zoodanigen Staat, zijne rechtsbepalingen in overeenstemming te brengen met het christelijk karakter van het volk en met de grondstellingen van het christendom. Daarin bestaat het wezen van hetgeen wij een *Christelijke Staat* noemen.”

Maar hoe dan? Hebben we eenvoudig eenige teksten aaneen te rijgen — die over de onkuisheid handelen — en die te proclameeren tot artikelen in het Wetboek van den Staat? Prof. LUTHARDT heeft deze vraag voorzien en antwoordt er dit op:

¹⁾ In zijn: *Christelijke Ethiek*, vertaald door dr. J. H. GUNNING JHZN. 2e editie bladz. 209 v. (Kemink, Utrecht).

²⁾ In zijne: *Voordrachten over de christelijke moraal*, vertaald door dr. RIEMENS.

«Wanneer wij op grond van het feit, dat ons volk een christen-natie is, en dat het christendom in ons volks- en staatsleven eene historische macht is, een *Christelijke Staat* vorderen, bedoelen wij daarmede niet, dat de Staat zijne wetgeving onmiddellijk uit de Heilige Schrift zou moeten putten en aan het Evangelie ontleenen; want het is de roeping van den Staat niet, theologie te onderwijzen; er is een wezenlijk onderscheid tusschen het Evangelie des Koninkrijks van Jezus Christus en de wet der Staten. Maar dit bedoelen wij bij het uitspreken van den wensch naar een Christelijken Staat, *dat de wetgeving en rechtsvordering van den Staat in overeenstemming zij met de Christelijke wereldbeschouwing van het volk, opdat het ons, Christenen, mogelijk zij ons binnen de grenzen van den Staat met een goed geweten en met een goed vertrouwen te bewegen.*»

Dit een en ander is zeker voldoende, heer Editeur, om U te overtuigen, dat *algeheel verbod van hoereriĳ in overeenstemming is met den Bijbel en derhalve eisch van Christelijk Staatsrecht.*

Doch volgens U, — en gij hebt vele geestverwanten! — is algeheel verbod onuitvoerbaar. Gij vindt dat niet nuchter, niet praktisch en dan, den profetenmantel omhangende, verzekert gij dat, wanneer de Uitvoerende Raad niet op zijn besluit terugkomt «eene droevige ontgoocheling van zulke illusies niet kan uitblijven».

«*Het kwaad, zoo oud als de wereld, is niet met een macht-spreuk uit te roeien, al slaagt men er in het in de duisternis terug te dringen, dan richt het daar tienmaal ergere gevolgen aan*».

In deze, door ons onderstreepte woorden, hebben wij een paar argumenten, vermeerderd met de twee volgende, die wederlegging behoeven :

«De menschelijke vindingrijkheid spitst zich het liefst op ontduiking van een absoluut gebod, en in dit geval komt bovendien de menschelijke natuur nog een krachtig woordje medespreken».

Met de bewering, dat de menschelijke vindingrijkheid zich het liefst spitst op ontduiking van een absoluut gebod, maakt gij het uwen tegenstander al heel gemakkelijk, Heer Editeur. Welk gebod of verbod wordt niet ont-doken? En is die kwaal nu te genezen, door het gebod van zijn absoluutheid te ontdoen? Als men dan maar niet voortgaat met het geneesmiddel zóolang aan te lengen, tot de pit er heelemaal uit is, d. w. z. tot er in 't geheel geen gebod of verbod meer wordt geduld — en wij zijn aangeland in het paradijs der anarchisten! En die zijn noch nuchter noch practisch! Want zoolang de zonde eene macht is, in het maatschappelijk leven, moet er *recht en wet; dwang en straf* zijn. En het zal ten opzichte van de hoererij reeds gunstig werken, wanneer er een absoluut verbod bestaat en het feit dus in onze wetten als een misdrijf wordt gekwalificeerd!

Maar zegt gij, *het kwaad is zoo oud als de wereld.*

Mag ik u daartegen opmerken, dat deze leer thuis hoort in eene heidensche denkwereld, en door geen enkel christen kan worden overgenomen? Volgens de christelijke wereldbeschouwing toch is het kwaad later ingeslopen — weshalve er kans bestaat, dat wij er uiteindelijk van verlost worden.

Doch het ligt meer voor de hand, dat deze uwe uitspraak als een hyperbool moet worden opgevat, daar gij in een ander verband spreekt van een kwaad, dat *bijna evenlang bestaat als er menschen bestonden, met menschelijke hartstochten*. In dien zin evenwel, is er geen enkel kwaad dat niet (bijna) zoo oud is als de wereld.

Liegen is (bijna) zoo oud als de wereld; is daarmede nu de leugen geoorloofd? *Moord* is (bijna) zoo oud als de wereld — moet dus het absoluut gebod: «gij zult niet doodslaan?» maar worden ingetrokken? Onkruid is (bijna) zoo oud als de wereld; moet de landman dus maar lijdelijk toezien, hoe het zijn ganschen akker overheert? Of zal hij trachten het met wortel en tak uit te roeien?

Welnu, *zelfs al ware eenig zedelijk kwaad onuitroeibaar* — wat wij, christenen, als heidensche dwaalleer verwerpen! — *dan zou het volstrekt nog niet noodzakelijk zijn*. Ook een onuitroeibaar kwaad kan en moet bestreden worden.

Ziet, Mijnheer, de Leden van den Uitvoerenden Raad hebben teveel gezond verstand, zij zijn te nuchter en te praktisch dan dat uw argument omtrent de oudheid van het kwaad ook maar eenigen indruk op hen zou maken. Met een variant op een bekend versje, zouden zij kunnen zeggen :

Al legt gij water honderd jaar
Op vaten, — 't wordt toch nimmer wijn.
Geen ontucht, die ooit tucht zal zijn
Hoe oud zij ook van datum waar!

En daarom stellen zij tegenover ontucht niets dan tucht. Zij willen de hoererijs radicaal bestrijden en als kwaad opzichzelf en om de ontzettende verwoestingen die er door worden aangericht. En wij kunnen ons voorstellen, dat zij bij het lezen van uw artikel uitroepen: «Heeft de giftboom reeds zóó diep wortel geschoten? Dan zullen wij onze krachten des te meer inspannen, om hem volkomen uit te roeien». Hoe sterker de vijand is, dien zij tegenover zich hebben, des te beter zullen zij zich wapenen om hem te bevechten. Voor mannelijke karakters zijn de moeielijkheden daar,

om ze te overwinnen. En als christenen buigen zij zich voor geen enkel kwaad, als voor een fatalistische *Naturnotwendigkeit* — want zij gelooven in de eindelijke zegepraal van het goede en mogen dus beschouwingen als de uwe niet ontvankelijk verklaren.

Wij komen nu aan een derde argument, door U tegen absoluut verbod ingebracht, nl. dit:

«en in dit geval komt bovendien nog de menschelijke natuur een krachtig woordje medespreken.»

Deze uitspraak brengt ons een weinig in verlegenheid, omdat ze niet geheel klopt met den volzin, waarin gij handelt over een kwaad, dat bijna evenlang bestaat als er menschen bestonden met *menschelijke hartstochten*.

Wat is de ontucht, Mijnheer de Editeur, *natuur* of *hartstocht*?

Hartstocht? Wie geeft den man dan het recht een ander aan zijne ontembare lusten op te offeren? Wie geeft hem het recht, daar de dochters van de armen voor te gebruiken, die door gebrek aan opvoeding de noodige steunsels missen voor hare zedelijkheid en eerbaarheid, welke het meisje van de hoogere standen omringen? Wie geeft hem het recht, ter bevrediging zijner moordlust of diefstaligheid, een ander naar het leven of naar het eigendom te staan? Wie geeft hem het recht, om ons toe te roepen: «Geef mij een plaats, waar ik ongehinderd mijne hartstochten bot kan vieren, of — uwe vrouwen, uwe meisjes, uwe verloofden vallen mij ten prooi!» Moet de Staat dan maar *la bête humaine* den beest laten spelen — òf het onschadelijk maken? LECKY, ¹⁾ dezelfde die zoo meewarig spreekt over de publieke vrouw als *«de priesteres der menschheid, die voor*

¹⁾ *Sittengeschichte Europa's*, II, pagina's 232 en 333, (Leipzig 1871).

de zonden des volks ten offer valt", — LECKY zal ons zeggen, wat de Staat in dezen te doen heeft:

«De bewaring van de huiselijke reinheid is een zaak van zoo groot belang, dat men een handeling, die door de verbeelding gemakkelijk te verklaren is, maar door wettelijke bepalingen nooit voldoende gecontroleerd kan worden, en die op aandrift van de hevigste hartslochten verricht wordt, noodzakelijk met de zwaarste straffen moet beladen.»

Wat is de ontucht, Mijnheer de Editeur, natuur of hartstocht?

Natuur? Het zou ons om uwentwille leed doen, wanneer gij deze vraag met ja beantwoordet! Doch wij mogen dit niet van U veronderstellen, omdat uw schrijven er meer aanleiding toe geeft, aan te nemen, dat gij natuur en hartstocht *promiscue* gebruikt, maar het laatste bedoelt. Toch zijn er velen, die, in naam der menschelijke natuur, de ontucht als eene noodzakelijkheid bepleiten. Het is niet noodig U de bronnen aan te wijzen; in de pornocratische literatuur zijn daar eenige duizenden citaten voor te vinden. Welnu, het zij ons vergund tegen die schandelijke bewering ernstig protest aan te teekenen.

Deze redeneering toch staat in dienst van een anti-christelijke, van een Spinozistische, van een pantheïstische, of, zoo ge wilt, van een atheïstische wereldbeschouwing. Wel te verstaan, in zooverre men er iets dergelijks op na houdt, want veler *credo* omvat slechts één artikel: «Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij.» Doch denkende menschen trachten handelingen, die het geweten verbiedt, voor hun verstand te rechtvaardigen en werpen zich dan op uitspraken van groote denkers, die in hun kraam te pas komen, zooals de volgende van den wijsgeer SPINOZA († 1677):

«De ondeugden der menschen, als haat, nijd, enz., zijn slechts noodzakelijke uitvloeisels der natuur.»

«De zonde bestaat slechts in onze gedachten, maar bestaat niet voor God.»

Uit den pantheïstischen hoek is derhalve de leer van het noodzakelijk kwaad afkomstig. Daar wordt ook de ontucht *een noodzakelijk uitvloeisel der menschelijke natuur* — iets dat de mensch nu eenmaal niet verhelpen kan. Goed en kwaad zijn slechts denkbeeldige begrippen — omdat de godheid, waarvan in deze leer wordt gesproken een *denkbeeld* is, en geen *Persoon*, geen *God*, te rein van oogen om het kwade te kunnen aanschouwen.

En nu is het zoo diep waar, wat F. D. MAURICE zegt: ¹⁾ «*Hoe meer wij gevoelen dat er geen objectief Wezen boven onze natuur bestaat, hoe sterker de neigingen, lusten en antipathiën die wij in onze natuur vinden, zich aan ons zullen voordoen als onweerstaanbare machten, waaraan wij hebben te gehoorzamen.*»

Intusschen, zoowel wetenschap en ervaring komen nadrukkelijk tegen de leer, dat de *ontucht een noodzakelijk uitvloeisel is der menschelijke natuur*, in verzet en elk kuisch mensch griezelt er van.

Bij eenig nadenken is dit gemakkelijk in te zien.

Alle redeneeringen toch, die in naam der *menschelijke natuur* de noodzakelijkheid der ontucht bepleiten, gaan mank aan het jammerlijk euvel, dat zij daarbij alleen letten op dat gedeelte der menschheid, waaraan die vermeende noodzakelijkheid als een ijzeren wet schijnt te zijn opgelegd; terwijl zij ten eenenmale uit het oog verliezen, dat er vele duizenden van menschen zijn, die van eene dergelijke wet niets weten, noch weten willen; *menschen in wier oogen alléén een rein en zedelijk leven noodzakelijk is.*

¹⁾ In zijn werk: „*De zedelijke grondslag der maatschappij*” pag. 479 (Nijmegen, firma H. ten Hoet, 1890).

Het maakt, dunkt ons, nog al eenig verschil, of men ter beoordeeling van de eischen der menschelijke natuur een verloopen sujet tot maatstaf neemt, of een kloek en krachtig jongeling, die door Gods genade zijne lusten weet te breidelen; of men zich eene kuische, onbesmette maagd tot voorbeeld kiest, dan wel een geile deern, die van haar lichaam een broodwinning maakt.

De leer van het noodzakelijk kwaad is dus reeds verwerpelijk op dezen grond, dat men daarbij het abnormale tot norm verheft; dat men zijne conclusies opmaakt uit de walgelykste afwijkingen van de natuur, niet uit de natuur zelve.

Zeker, er zijn jongelingen, die aan de verleiding geen weerstand kunnen bieden, maar men kan er toch veel meer aanwijzen, die vastberaden elke verzoeking tot ontucht weerstaan.

Er zijn vele celibatairs, die in hunne platvloersche, alledaagsche levensopvatting het wel zoo gemakkelijk vinden maar niet te trouwen, omdat datgene, wat voor hen de eenige prikkel tot een huwelijk zou uitmaken, openlijk voor geld wordt aangeboden; maar wie durft beweren, dat alle celibatairs zich aan ontucht schuldig maken; wie weet er in zijne omgeving niet op te noemen, die ook in dit opzicht onbesproken leven?

Last not least: er zijn vele meisjes en vrouwen, die het blozen reeds lang verleerd hebben; die alle gevoel van vrouwelijke waardigheid en eerbaarheid hebben uitgeschud; die voor een armzalig zondeloon zich veil bieden, maar wat beteekent het getal dier ongelukkigen, wanneer men daartegenover plaatst het onvergelykelyk veel grooter aantal vrouwen en meisjes, die, ongerept en onbesmet, reeds de enkele gedachte aan onkuisheid niet kunnen voelen opwekken, zonder dat haar het bloed naar het aangezicht vliegt, die duizendmaal liever

den wreedsten dood zouden sterven, dan toe te laten, dat iemand de ontuchtige handen naar haar uitstrekt?

Indien het ons niet tegenstond in dit verband van de teederste geheimen te gewagen, wij zouden kunnen spreken over het gehuwde leven, dat heel wat meer perioden van gedwongen of vrijwillige onthouding oplevert, dan oningewijden wel vermoeden! Zeker, óók hier kan men wijzen op gruwelijke afwijkingen der natuur, als daar zijn «tweekinderenstelsel» en daaruit voortspruitend *onanisme conjugal*; maar wie weten wil, of de *Moral restraints* van MALTUS ook in toepassing kunnen worden gebracht, leze bijv. het nobele boek van RIBBING: «*Sexueele hygiène,*» of: «*De vloek der onkuischheid*» (Holl. uitgave van «*The curse of manhood*») door HENRY VARLEY, die bewijst, dat *onthouding en zelfbedwang de ware vrijheid* zijn. Op pag. 35 van zijn boek, dat bij duizenden moet worden verspreid en gelezen, zegt hij o. a. het volgende:

«Wat ook niet te sterk veroordeeld kan worden, is de losbandigheid van vele getrouwde mannen. Niet tevreden met de matige bevrediging, die in de goddelijke instelling van het huwelijk geoorloofd is, worden zij overspelers, om hun wellust den teugel te vieren. Mannelijke waardigheid wordt in het stof getreden en dierlijke zinnelijkheid verkrijgt de overhand. Zij zijn de zedelijke vrijbuiters, die zulk eene schandelijke maatschappelijke ongerechtigheid licht tellen, en door hun vloekwaardig voorbeeld jongelieden tot zonde aanmoedigen.

De geprostitueerden verzekeren altijd, dat zij haar voornaamsten steun vinden in *getrouwde mannen*. Eene verklaring van dien kant is, wel is waar, niet onvoorwaardelijk aan te nemen, maar toch gelooven wij dat er veel waars in is. Hier leg ik de bijl weer aan den wortel van den boom: «*de man, die durft beweren, dat er voor die*

zonde een greintje noodzakelijkheid is, die man is een leugenaar. Of zulke mannen prinsen, pairs, ministers, genieën, geleerden of werklieden zijn, zij zijn zedelijke pesten, eene schande voor de maatschappij en een vloek voor het volk."

Een man die door zijne rijpe ervaring en veelomvattende studie alle recht heeft over dit onderwerp mee te spreken, Ds. H. PIERSON, Directeur der Helderling-Gestichten te Zetten (Holland) stemt met het bovenstaande volmondig in :

«Het laat zich niet weerspreken, dat de hartstochten zeer sterk den invloed ondervinden van den kring, waarin wij leven. In ons vaderland zijn streken te vinden, waar zelden of ooit iets voorkomt, dat naar prostitutie zweemt, waar de huwelijken in den regel zuiver worden gesloten en waar jonge mannen, krachtig van gestel en vol leven, ijverig werkzaam in hun dagelijksch beroep, toch zich weten te beheerschen. Wanneer dit op de eene plaats kan geschieden, waarom dan niet op de andere?

Het laat zich evenmin weerspreken, dat bijv. op onze handelsvloot en bij onze marine maanden lang de schepelingen kunnen vertoeven, zonder dat er eene onnatuurlijke daad plaats heeft en nochtans alle gelegenheid ontbreekt, tot het bevredigen der driften, die zoo onweerstaanbaar heeten. Indien dit op de schepen kan, waarom ook niet elders?

Maar laat een verslachte en verslappende moraal de leer prediken van het noodzakelijk kwaad, en gij zult andere dingen aanschouwen. Dan heeft men allerlei theorieën, om zijn gemis aan karakter, aan zelfbeheersching, aan reinheid goed te praten en zich diets te maken, dat men voor een onbetembare macht bukt.

Trouwens, indien iemand beweert, dat het onmogelijk is zich te onthouden, dat een jonge man zijn lusten

moet boeten, dan vraag ik op mijne beurt: op welken leeftijd wilt gij dit den mensch toestaan? Noem mij een leeftijd; gij zult ergens een grens moeten zetten. Het zal toch wel niemand in de gedachten komen aan een pas ontloken knaap, nauwelijks de kinderschoenen ontwassen, toe te staan, wat hem voor zijn leven ongelukkig maken zou. Noem mij een leeftijd, zeg 18, 19, 20 — of nog lager dan 18. Wat zult gij dan vóór dien leeftijd aan den jongeling prediken? Immers niets anders dan onthouding, want er bestaat niets anders. En indien gij dat vergen moogt en moet op jeugdigen leeftijd, als de hartstochten vaak in hun eersten gloed opbruischen, terwijl het verstand nog niet rijp is, waarom kunt gij dan hetzelfde niet eischen na dien leeftijd, als het verstand juist wel gevormd is? Een jonge man van 16. 17 moet wijs zijn, een volwassen man van 25 of 30 niet? Welk een omkeering van de meest eenvoudige begrippen van levenswijsheid. Hoe spreekt men zichzelve tegen.”

Ons dunkt dat is een andere en betere logica, dan die de voorstanders van het noodzakelijk kwaad er op na houden. Geven wij nu het woord aan eene der voortreffelijkste vrouwen die er ooit geleefd hebben, aan de edele Mevrouw BUTLER:

«Indien de ontucht een noodzakelijk kwaad is, laat ons er dan een openbaren dienst van maken. Wij geven wel onze zonen voor den militairen dienst; laat ons dan evenzoo onze dochters geven voor den dienst van het noodzakelijk kwaad. Gij deinst met afschuw terug? Gij hebt er geen recht toe. Is het rechtvaardig, dat altijd de dochter van den arme het slachtoffer is? Welnu, het is in haar naam, het is in den naam van alle werklieden, wier dochters voor de verleiding bezweken zijn, in den naam van alle moeders, die daar ginds op het

platte land, in tranen versmelten over haar kind, dat nooit terug zal keeren, in den naam van alle bleeke, zwijgende slachtoffers der ontucht, in den naam der verslagenen, nederliggend in haar eerloos graf, dat vrouwen de stem hebben verheven en een aanklacht laten hooren tegen een maatschappij zonder hart." ¹⁾

Dit een en ander is meer dan genoeg ten bewijze, dat de hoererij geen noodzakelijk uitvloeisel is der menschelijke natuur. De verschillende categoriën van personen, waarop wij gewezen hebben, zouden nog te vermeerderen zijn, met weduwnaars en weduwen, die de nagedachtenis hunner dierbare afgestorvenen niet zouden durven ontwijden door ontucht; ja zelfs met personen, die vroeger midden in de zonde leefden, maar nu, door Gods genade uit die slavernij verlost, alle besmetting des vleesches en des geestes schuwen als de pest. Doch waartoe meer? Wij hebben genoeg bewijzen geleverd, dat de redeneering, die de hoererij in naam der menschelijke natuur wil bepleiten, mank gaat — aan beide beenen.

Maar is dan de hoererij niet in naam der menschelijke natuur te verdedigen, dan rest ons geen andere verklaring dan dat zij voortspruit uit *onnatuur*; is zij niet menschelijk — dan moet zij worden gekwalificeerd als *beestachtig*.

En nu heeft ieder natuurlijk het recht een lans te breken voor de bestialiteit; wij kunnen niemand belletten, eene leer, als die van Spinoza, te huldigen; maar de onbeschaamdheid gaat toch wel wat al te ver, wanneer de onzedelijke inwoners des lands van den Staat eischen ten hunnen behoeve zijn christelijk beginsel te

¹⁾ Toespraak gehouden te Napels, door Mevrouw JOSÉPHINE BUTLER. 's Gravenhage, Beschoor. 1886.

schrappen; naar de vertoogen der zedelijke burgers niet te luisteren; alle recht eenvoudig met voeten te treden en de hoererij te legitimeeren door een landswet!

Reeds te lang hebben wij ons met dit ééne punt bezig gehouden; doch wij behandelen het met opzet zóó uitvoerig mogelijk, omdat wij hier staan voor de *cardo quaestionis*. Het geheele debat over het prostitutievraagstuk wordt beheerscht door de thesis onzer tegenstanders, dat geslachtsgemeenschap eene onbedwingbare noodzakelijkheid is. Wij noemen die stelling onbewezen en onbewijsbaar. Doch op ervaringsgronden alléén kunnen wij het pleit niet winnen. Met andere woorden: wij zijn genoodzaakt ook de medische zijde van dit vraagpunt onder de oogen te zien. En hier rest ons niets anders, dan ons aan de voeten van deskundigen neder te zetten. Wij willen dus nu het gevoel van eenige beroemde Medici aanhalen.

In de «Geneeskundige Courant» van 2 Nov. en 9 Nov. 1856, komt een belangrijk artikel ¹⁾ voor van den Hoofdredacteur Dr. N. B. DONKERSLOOT, Directeur van het Krankzinnigengesticht te Dordrecht, getiteld: «*Moet de Staat het bestaan van openlijke prostitutie erkennen.*» De geleerde schrijver komt daarin met nadruk op tegen het gevoel van een berichtgever in het «Nederlandsch Weekblad voor geneeskundigen», die — merkwaardig genoeg! zonder bewijs — drieërlei bewering openlijk had uitgesproken: I De erkenning der openlijke prostitutie is in 't belang der algemeene gezondheid. II De voldoening der geslachtsdrijf is noodzakelijk voor iederen persoon, op mannelijken leeftijd, die zijne gezondheid naar lichaam en ziel in den normalen staat wil bewa-

¹⁾ Afgedrukt in het Academisch proefschrift van W. v. D. BERGH: *De Strijd tegen de Prostitutie in Nederland.* 's Hage, 1878 (p. 165—177).

ren. III. Naarmate men de prostitutie meer in 't geheim tracht terug te dringen, zal de syphilis zich uitbreiden.

Op hetgeen Dr. DONKERSLOOT tot bestrijding van I en III zegt komen wij nader terug. Voor het oogenblik is het ons te doen om wat de schrijver op het sub II geuite gevoelen antwoordt. Het is belangrijk genoeg om het in zijn geheel hier af te schrijven:

«Indien deze uitspraak waarheid behelsde, dan zoude het er diep rampzalig uitzien in de Maatschappij! Verbeeld u eens de uitoefening der coitus eene physiologische noodzakelijkheid, waaraan men niet ongestraft weerstand mag bieden, evenals alvus, diuresis, ademhaling, enz. — en dan, met niets dan mannen meer dan honderd dagen aan boord! Verbeeld u die cellulaire en andere gevangenissen, waar jaren achtereen de mensch gedwongen wordt, om, altijd volgens den berigtgever, of zich eene straf der natuur op den hals te halen, of die natuur op eene gevaarlijke wijze te bedriegen. ¹⁾ Verbeeld u eens die duizenden van geestelijke celibatairs. Aan hun uitzigt zou men, in 't algemeen, zeggen, dat de straf der onthouding nog niet zwaar op hen drukt. Men zou evenmin zeggen, dat ze de natuur op eene gevaarlijke wijze bedriegen. En wanneer men nu tegen hen eens volhield, «dat het voor iederen persoon op mannelijken leeftijd, wil hij zijne gezondheid naar lichaam en ziel in den normalen staat bewaren, noodzakelijk is, om aan de neigingen, die hij in zijn geslacht

¹⁾ Dr. VAN DEN BERGH teekent hierbij aan: „P. SCHRATER, aangesteld in het „Zellen-Gevängniss Moabit“ te Berlijn, heeft mij medegedeeld, dat het onanisme solitaire door het cellenstelsel zelfs werd uitgerooid. Dergelijke ervaring vernam ik ook betreffende de cellen-gevangenis te 's-Hertogenbosch van Dr. PIERSON, wien zulks meermalen door den Directeur was medegedeeld.

voelt uitgedrukt, langs den natuurlijken weg den billijken (??) teugel te vieren", welke gevolgen zou men dan uit zoodanige bewering moeten trekken?

Me dunkt, de schrijver zelf moet er, bij eenig nadenken, voor terugdeinzen! Maar zwaarder nog drukt de kracht der conclusie op de jonge dames, of liever op de ongehuwde. Of bedoelt de schrijver alleen mannen? Dit ware wel onphysiologisch, doch nog meer te vergeven, dan zoo vreeselijk ver de gevolgen eener re-deneering uit te strekken.

Wij gelooven echter, dat de berigtgever zich van die «noodzakelijkheid» een al te zwaarmoedig denkbeeld vormt, en dat zij *noch op de ervaring noch op de wetten der natuur gegrond* ¹⁾ is. Wel is de neiging, om aan de geslachtsdrift te voldoen, sterk, sterker misschien dan eenige andere, — en moeielijk kan ze zonder eene ejaculatie bevredigd worden, — doch *ze moet, om zich krachtig en onweerstaanbaar te openbaren, eerst opgewekt worden*. Weet men die opwekking te vermijden, of is men — hetgeen bij velen het geval is — tot zoodanige opwekking ten eenenmale buiten de gelegenheid, dan, gelooven wij, kan men zonder eenige moeite weerstand bieden aan eene neiging, die sluimert en maar weinig van zelve wakker wordt. En al ontstaat ze ook van zelf, en al openbaart ze ook hare onweerstaanbaarheid, dan, immers, zijn de *pollutiones nocturnae* daar, om aan de *congestio seminalis* (*sit venia verbo*) een heilzame afleiding te geven.

Maar waar die neiging vooral, en te vroegtijdig wordt wakker geschud, dat is in de bordeelen, waar geen enkel middel wordt onbeproofd gelaten, om de kiemende

¹⁾ Wat in dit en volgende citaten m.i. van het meeste belang is, cursiveer ik.

drift der jeugd te ontsteken, of den uitdoovenden gloed der grijsheid op te wakkeren.

Men kan zich, door gewoonte aan de voldoening dier neiging *verslaafd* hebben, doch dan is zij eerder een gebrek, dan eene noodzakelijke physiologische functie geworden."

Aldus dr. DONKERSLOOT.

De beroemde professor dr. S. S. ROSENSTEIN te Leiden, hield in het studentengezelschap «Doctrina», den 14den Febr. 1879, eene Rede over de «Sexueele Moraal», waarin ZHGel. de heerlijkheden van het Neo-Malthusianisme aan eene vernietigende kritiek onderwierp. Aan een verslag van die Rede ¹⁾ ontleen ik het volgende:

«Prof. R. kwam nu tot de vraag met het celibaat in verband staande: of het waar is, dat sexueele onthouding schadelijk is voor de gezondheid? De voorstanders der «sexueele moraal» beweerden dit en zeiden, dat de «Moral restraints» tot slechte gevolgen leidden. Zij trokken daarbij eene vergelijking met honger en dorst. De gelijkstelling, toonde nu prof. R. aan, met deze physiologische functiën, ging echter in 't geheel niet op ²⁾. Twee voorname punten van verschil bestonden er: 1°. De sexueele aandrift (Geslechtstrieb) wordt grootendeels beheerscht door *voorstellingen*, waaraan men al of niet kan toegeven en waaraan men remmende voorstellingen kan tegenover stellen; 2°. Kan men zonder gevaar voor zijne gezondheid die neiging *onderdrukken*, hetgeen bij honger en dorst onmogelijk is. *Als medicus verklaart dan ook Prof.*

¹⁾ Voorkomende in *Het Maandblad, Getuigen en Redden*, van 1 Maart 1879. Nog steeds uitgegeven onder Hoofdredactie van Ds. H. PIERSON te Zetten bij W. A. Beschoor te 's Gravenhage.

²⁾ Zie hieromtrent ook de brochure van Prof. F. W. NEWMAN: *the relation of Physiology to Sexual Morals*, (Londen Trübner & Co.), p. 14.

R. — en hij heeft ongetwijfeld daarbij zijne collega's met één van wie hij nog dezen ochtend dit onderwerp besprak, aan zijne zijde — **dat de meening, dat de geslachtsdrift moet bevredigd worden een leugen is. Noch hem, noch zijne collega's zijn één enkel voorbeeld bekend, dat de onthouding schadelijk is."**

De slechte gevolgen die men aan de onthouding toeschreef kwamen evenzeer voor bij gehuwden als ongehuwden, b. v. de hysterie, die daarenboven dikwijls andere oorzaken had; wel is waar kwam deze kwaal meer bij de gehuwden dan bij de ongehuwden voor, maar bijna altijd bij haar, die niet werkten en door hare levenswijze er aanleiding toe hadden. **Wie zich wil bedwingen, kan zich bedwingen** — tot aan het huwelijk; maar dan moet men zijne lusten niet opwekken, en deze lusten worden bij den man meer opgewekt dan bij de vrouw, omdat hij meer bloot staat aan verleiding, aan prikkelende gesprekken en uitspanningen, zoo 't al niet is om — vergun mij een Hollandsch woord, zeide prof. R. — om de bluf!"

Gaarne zou ik nog meer uit deze hoogst belangrijke rede citeeren, doch ik moet mij beperken, om daardoor ook andere Medici van naam aan het woord te kunnen laten komen.

In de «Geneeskundige Courant» van 3 Juli 1879 komt een voortreffelijk artikel voor van Dr. A. O. H. TELLEGEN te Groningen, getiteld: «*Onthouding*», waaraan wij ¹⁾ het volgende ontleenen:

«In het rapport der volgens besluit der Alg. Vergadering der N. M. t. B. d. G. benoemde commissie, be-

¹⁾ Redactie van „Het Maandblad”. Zie het nummer van 1 Sept. 1879. Ik neem dit stuk met weglating van een paar kleinigheden letterlijk over.

last met het onderzoek naar de werking en de resultaten der epidemie-wet en naar de wenschelijkheid van wettelijke regeling der prostitutie in Nederland, viel mijne aandacht op den volgenden volzin: «want men moge al of niet de wel wat overdreven beschouwing zijn toegedaan, dat geslachtelijk verkeer bepaald noodzakelijk, en gezondheid zonder dit bijna onbestaanbaar is; een feit is het zeker, dat de neiging tot vereeniging met de andere sekse een van de sterkst ontwikkelde is bij den mensch zoowel als bij het dier en dat velen zich heel wat moeite en gevaren getroosten om daaraan te kunnen voldoen.” Uit deze woorden schijnt te volgen, dat de leden dier commissie, ten minste de meerderheid, geen overtuigde voorstanders zijn van het 6de gebod, immers, ware dit het geval, zij zouden krachtiger hunnen stem hebben verheven tegen eene ondeugd, die tegenwoordig bijna met den naam van deugd wordt bestempeld en zich er niet toe hebben bepaald te verklaren, «dat het wel wat overdreven is te meenen, dat geslachtelijk verkeer bepaald noodzakelijk en gezondheid zonder dit bijna onbestaanbaar is.” Ik acht het daarom niet van belang ontbloomt te wijzen op hetgeen door 3 autoriteiten op medisch gebied over dit punt is geschreven, en daarop de aandacht te vestigen van het medisch publiek niet alleen, maar ook van hen, die zoo'n bijzondere zorg voor hunne gezondheid koesteren.

SIR JAMES PAGET ¹⁾ schrijft: «vele van uwe patiënten

¹⁾ JAMES PAGET. *Leçons de clinique chirurgicale traduit de l'anglais.* 1871, pag. 353.

In de voorrede der Fransche vertaling schrijft VERNEUIL, de bekende hoogleeraar in de chirurgie te Parijs: „Un livre signé par SIR JAMES PAGET se pourrait facilement passer de recommandation; il suffirait d'une simple annonce, le nom justement célèbre de l'auteur ferait le reste.”

zullen U raadplegen over geslachtelijken omgang en sommigen verwachten stellig, dat gij het hun zult voorschrijven. Ik zoude hen evenzeer kunnen aanraden om te stelen of te liegen of iets te doen, dat door God is verboden. Als personen den coïtus willen uitoefenen of onzuiverheid willen bedrijven, dan moet het volgens hunne eigene keuze zijn, op hun eigen verantwoordelijkheid. *Wij hebben niet het recht aan te raden, wat zedelijk slecht zoude zijn, zelfs als wij eenige redenen hadden te denken, dat door zoo te handelen, de patient gezonder zoude worden.* Maar in de gevallen die wij onder de ooggen hebben — en ik kan mij niet denken, dat er andere zijn, waarover ik anders zoude denken, — bestaat er geene voldoende reden om de vraag of men kwaad mag doen te berde te brengen. *De kwisshheid is schadelijk noch voor de ziel noch voor het lichaam.* De beoefening daarvan heeft een zeer gunstigen invloed; men kan het huwelijk zonder gevaar afwachten en onder de talrijke zenuwachtige en hypochondrische patienten, die mij over den coïtus hebben gesproken, heb ik geen enkele hooren zeggen, dat hij zich daarna beter of gelukkiger had gevoeld; velen hebben mij gezegd dat zij erger waren geworden, terwijl een groot aantal, aan wien de coïtus mislukt was, hunnen toestand belangrijk zagen verergeren". En in eene noot laat hij volgen: Prof. HUMPHREY heeft zeer terecht aangetoond, dat de functiën der geslachtsorganen, en wij kunnen daaraan toevoegen der gedeelten van het zenuwstelsel, welke met die organen in verband staan, gedurende eenen langen tijd kunnen stilstaan en zelfs gedurende het geheele leven en dat zij toch gezond kunnen zijn en in staat om weder in werking te treden.

CURSCHMANN ¹⁾ laat zich als volgt uit:

¹⁾ CURSCHMANN: Die functionellen Störungen der männlichen Genitalien. Ziemssens Handbuch IX, 2. 1e Aufl. p. 408.

«Waar de omstandigheden het veroorloven, kan bij vele patienten en voornamelijk bij degenen, bij wie de poluties niet al te veelvuldig optreden, de raad om te trouwen zeer gunstig werken; waar dit niet mogelijk is, *de patienten aan te raden op andere wijze den coïtus naturalis uit te oefenen, behoort volgens onze meening niet tot de competentie van «gewissenhafte» geneesheeren.* Reeds de daarmede verbonden gevaren, (syphilis, gonorrhoe) zijn te groot en te moeielijk te ontgaan, daargelaten nog de zedelijke zijde van het vraagstuk. «Het cynismus waarmede deze dingen in een bekend Handboek der Elektro-therapie tot in de ergerlijkste bijzonderheden behandeld worden, is in elk geval der medische wetenschap onwaardig.»

He: uitvoerigst uit zich omtrent dit punt de bekende hygiënicus van Montpellier, de hoogleeraar FONSAGRIVES (*Traité de thérapeutique appliqué* 1878. I pag. 246—248) waaraan dr. TELLEGEN een lang citaat ontleent in het oorspronkelijke, waarvan wij hier het voornaamste verkort en vrij vertaald teruggeven.

«Men heeft de gevaren der onthouding en der kuischheid niet weinig overdreven. Zeer buitengewone feiten, hysterische toestanden bij vrouwen in kloosters, bij weduwen zoowel als bij prostituées in Asylen opgenomen, zelfmoorden bij ongehuwde mannen, ziedaar de geliefkoosde argumenten en dit moet dan tot de slotsom brengen, dat een matige bevrediging der geslachtsdrift hiervoor het geneesmiddel is. Men kan echter veilig verzekeren, dat al die argumenten wel beschouwd geen steek houden, en het volstrekt niet bewezen is, dat onthouding hysterie veroorzaakt, of de kortere levensduur van ongehuwden daarmede in verband staat. Men heeft ook niet weinig de moeielijkheden van vrijwillige onthouding overdreven. Het is zoo:

de onkuische heeft een zware taak, als hij zich onthouden wil, maar men kan zijn kuischheid licht bewaren, als men van der jeugd aan streng blijft leven. Een onbevooroordeelde statistiek leert ons, dat de onthouding wel verre van nadeelig te werken, veeleer de bron is van groote lichamelijke en zedelijke kracht. De leer dat de geslachtsdrift onweerstaanbaar zou zijn, is voor de overgrootte meerderheid (l'immense majorité) van gevallen onwaar; het martelaarschap der kuischen is gansch willekeurig sterk gekleurd; men mag veilig verzekeren dat de wellust veeleer de oorzaak dan het gevolg is van lichaamslijden op dit punt.

Buiten het huwelijk, dat door zijn eenvormigheid waarborgen oplevert voor matigheid, mag men geen geslachtelijk verkeer aanraden, want men bereikt daarmede het tegenovergestelde doel van hetgeen men beoogt. Men stelt, in de plaats van de zeer twijfelachtige gevaren der onthouding, de zeer stellige gevaren van het misbruik. Het is toch wel een zonderling geneesmiddel, dat den zieke blootstelt aan syphilitische besmetting! Het huwelijk is heel wat anders, het is de eenige gezonde en zedelijke bevrediging der geslachtsdrift; de voordeelen van een matig gebruik treden aanstonds aan het licht en het misbruik treedt even sterk op den achtergrond.

Wilde men (zoo zegt MAX SIMON) de ontucht als geneesmiddel aanbevelen, zoo zou men voortaan de publieke vrouw in de apotheek moeten plaatsen, te midden van alle andere medicamenten. Ja de medici, die dit systeem voorstaan, moesten nog verder gaan en even als er badplaatsen zijn voor zieken, behoorden er van regeeringswege hoerenhuizen ter genezing van ongelukkige lijdens te zijn.

Onze slotsom moet zijn, dat ontucht geen kwalen genezen kan, maar ze veeleer doet ontstaan en dat geen arts, die eer-

bied heeft voor zijn ambt ooit daartoe den raad mag geven.

Tot zoover het stuk van Dr. TELLEGEN.

Ik wil hier nog een paar korte citaten laten volgen, om te doen zien, waar de schoen eigenlijk wringt.

Prof. NEWMAN, in zijn boven aangehaalde brochure doet een krachtig protest hooren tegen «the doctrine which I call the modern heresy — the doctrine, that strict sexual abstinence is a physical evil tending to disease.»

Ziehier hoe ZHGel. die «moderne hygiënische dwaalleer» bestrijdt:

«The sexual *appetite*, of which medical men make so much, is the smallest part of the problem presented to us in sexual morals. Nothing is simpler than its treatment, nor will the appetite fail to be amenable. *We have only to keep away each food and drink as will stimulate it, and whatever may make puberty premature:* also, it is needful to give to the growing boy or strong young man a sufficiency of bodily toil. But if the mere appetite be successfully kept at its normal condition, *that condition is one which at best needs constant restraint.* Meanwhile alluring Art, lax Literature and corrupt Society are ever active to inflame the youthful imagination and kindle the mind. *It is the mind and the moral will that need to be strengthened;* if this be not effected, nothing is done. Of so little avail is it to weaken physical appetite, that oftentimes the youth, whose body is wasting under his own excesses, only the more longs to repeat them. *The disease is in his mind; it is not an appetite but a passion, and this is insatiable, here lies the difficulty.*»

Laat ons nu nog hooren twee leden van de Nederl. Vereeniging tegen de Prostitutie, en wel het eerst Dr.

L. R. HERMANIDES ¹⁾. Na voorgesteld te hebben de bordeelen in Nederland op te heffen, gaat hij voort als volgt :

«Tegen dit voorstel is één ding in te brengen, nl. als men bewijzen kan dat coïtus noodzakelijk is. Ik bedoel niet den echtelijken voor het onderhoud der soort, maar den buitenechtelijken tot behoud der gezondheid. Dat bordeelen slechts voorzien in wat men noemt een noodzakelijke behoefte, wordt tegengesproken door het feit, dat gehuwde mannen er een ruim bezoek brengen. De soort wordt door buitenechtelijken coïtus noch onderhouden noch beter. Men kan zijn beste krachten buiten of vóór 't huwelijk slechts verspillen ten koste der krachten van het nageslacht. Op die krachten heeft de Staat recht. Zij zijn het zaad der toekomst. Coïtus buiten het huwelijk kan geen goed. De jongelui maken het elkander wel wijs, doch terwijl menig ziektegeval aan te menigvuldigen coïtus zijn ontstaan te danken heeft, weet geen medicus één geval op te noemen ontstaan door onthouding. Dat deze tot onanie of manie zou leiden, is een even vage bewering, als dat de clandestine prostitutie door het sluiten der bordeelen toenemen moet».

Zeven jaren nadat dit geschreven werd, hield de wakkere kampioen, op het *Nationaal Congres tegen de Prostitutie* te Amsterdam (30 April 1889 en drie volgende dagen), eene rede over: «*Bestrijding der Syphilis van Overheidswege*», waarop wij later terugkomen. In die voordracht komt Dr. H. terug op de leer van

¹⁾ Pag 64 van *Het Rapport* der Heeren Prof. VAN OVERBEEK DE MELJER, Prof. A. P. FOKKER en Dr. MENNO HUIZINGA aan de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der geneeskunst, beoordeeld door Dr. W. VAN DEN BERGH, Prof. Dr. J. W. GUNNING, Dr. S. R. HERMANIDES, Ds. H. PIERSON en Jhr. Mr. O. Q. VAN SWINDEREN ('s Gravenhage, Beschoor, 1882).

het noodzakelijk kwaad en opent dan nog nieuwe gezichtspunten. ¹⁾

«De sexueele prikkel, die gewoonlijk in het zenuwcentrum aanvangt, bestaat in het zien, lezen, hooren, zich voorstellen van al wat de wellust opwekt. Door die wellustige «causae» telkens te voorschijn te roepen, kan men den coïtus tot een betrekkelijke, d.i. tijdelijke behoefte maken. Zoo kan men zelfs de geslachtsorganen tot een hyperfunctie en hypersecretie opvoeren. — Maar omgekeerd door den prikkel te verminderen, kan men ook de behoefte verminderen, zoodat eindelijk de geslachtsorganen tot atrophie gebracht kunnen worden.

Maar daar is nog meer! Om behoefte aan coïtus te krijgen, is niet enkel *opwekking* noodig, maar ook de *wetenschap* dat men aan haar kan voldoen. Weet men dat men dat niet kan, dan houdt daarmee de behoefte op. Het is er precies mee, als met de andere soorten van hartstocht bv. drinken en spelen. Deze kunnen ook tot een «behoefte» worden. Maar waar geen gelegenheden zijn om er aan te voldoen daar ontbreekt of verdwijnt de behoefte.

Het is met dat «noodzakelijk kwaad» als met alles, — juist zooals men geleerd is, zooals men zich gewend heeft. «De gelegenheid maakt den dief.» Hoe grooter de verleiding, des te sterker de behoefte en de voldoening aan de behoefte. *Waar de prostitutie publiek is, leeren jongens en meisje haar bestaan reeds vroeg kennen. Zij zien er van, hooren er van, denken er aan. Zoo wordt de noodzakelijkheid geboren en gevoed. Hef de bordeelen op, men heeft minder gelegenheid en minder behoefte. Het secundair gevolg van de verwijdering der publieke huizen acht ik van wijde strekking. Ik beweer, dat indien er noodzakelijkheid bestaat, zij gemaakt is.»*

¹⁾ Zie „Handelingen” enz. pag. 67.

Noode weerhoud ik mij, geachte Redakteur, om nog meer mede te deelen uit hetgeen op dit aller belangrijkste Congres besproken is. In dit verband bijv. zou uitnemend passen, de zeer merkwaardige rede van Dr. J. MENNO HUIZINGA over: *De voor- en nadeelen van geslachtsonthouding en bevrediging.* ¹⁾ Doch aldoende zouden wij aan het citeeren kunnen blijven. Er is reeds stof genoeg bij elkander gebracht, om met dubbelen nadruk de vraag te herhalen: Wat is de ontucht: *natuur* of *hartstocht*?

Eene andere vraag: Wat dunkt U, heeft de Staat het recht hare eischen van onthouding te stellen aan hen, die sexueele gemeenschap buiten het huwelijk verlangen?

Wij vleien ons, dat gij met ons zult antwoorden: ongetwijfeld.

Immers, wetenschap en ervaring hebben ons de wijzen geleverd, dat men zich onthouden *kan*; de samenleving heeft dus het volste recht te eischen dat men zich onthouden *zal*.

Meen echter niet, dat de Staat alléén op dezen grond aan dien eisch der samenleving kracht van wet moet geven. Want zelfs al kon men bewijzen, dat coïtus voor eene zekere categorie van personen *noodzakelijk* is, dan nog zou de Staat niet alleen het recht, maar ook de verplichting hebben zulken ingeroesten wellustelingen overal den pas af te snijden.

Valt niet een kleptomaan onder de termen der strafwet? Wordt niet een pyromaan onschadelijk gemaakt?

«Nu ja», antwoordt ge, «maar die vergrijpen zich ook aan eens anders eigendom en daartegen heeft de Staat te waken.»

Goed, maar een dronkaard hoort toch ook in den

¹⁾ „Handelingen, enz.», pag. 40—43.

tronk en een speler ontspringt den dans al evenmin.

De Staat handelt daarbij dus volgens dit beginsel, dat men noch zichzelf, noch anderen mag benadeelen. Hij neemt zulke personen als het ware tegen zichzelf in bescherming. Welnu, deze doodeenvoudige grondstelling heeft hij eveneens toe te passen bij de bestrijding der prostitutie.

Evenmin als hij tot personen, die aan kleptomanie en pyromanie lijden, zegt: «och arme stumpers! Gij kunt het stelen en brandstichten niet laten, ik zal u dus daartoe in de gelegenheid moeten stellen,» evenmin mag hij aan hoereerders en overspelers, die onder eene voorgewende natuur-noodzakelijkheid gebukt gaan, occasie geven om hunne lusten bot te vieren.

Het is een onvergeeflijk dualisme, een meten met twee maten, een schandelijk transigeeren met heilige beginselen, wanneer de Staat den dronkaard en den speler op laat pakken, maar den hoereerders plaatsen aanwijst, waar zij, onder de bescherming der wet, zichzelf en anderen lichamelijk, zedelijk en geestelijk te gronde richten.

Treedt hij niet met kracht tegen dezen gruwel der ongerechtigheid op, dan zal de prostitutie als een vampier hem het levensbloed uit de aderen zuigen, tot er geen herstellen meer aan is.

Als de Staat de hoercrij niet uitroeit, dan wordt hij zelf er door uitgeroeid.

Tertium non datur.

Wij zijn nu genaderd tot de bespreking van uw laatste argument, geachte Redacteur, en óók dat willen wij van alle kanten bezien. Gij zegt:

«Wanneer men daarop, nl. op dat besluit, niet terugkomt, kan een droevige ontgoocheling van zulke illusies niet uitblijven. Het kwaad, zoo oud als de wereld, is

niet met een machtspreuk uit te roeien; *al slaagt men er in het in de duisternis terug te dringen, dan richt het daar tienmaal ergere gevolgen aan.*"

Gij zegt het, heer Editeur, zonder eenig schijn van bewijs, en dus moeten wij U maar op uw woord gelooven. Wij zien echter uwe bewijzen voor deze stelling bepaald met verlangen tegemoet; die veel zegt moet veel verantwoorden.

Is het billijk om te beweren, dat de leden van den Uitvoerenden Raad het kwaad met een *machtspreuk* willen uitroeien? Is het hunne bedoeling het in de duisternis terug te dringen? Ons komt het voor, dat gij, die *openbaren* aanstoot vermeden wilt zien, en radicale bestrijding een hersenschim acht, het euvel in de duisternis wilt terugdringen. Onze Raadsleden vragen eenvoudig een ontwerp van wet, waarin tegen deze ontzettende zonde met kracht wordt opgetreden.

Tegen die radicale bestrijding nu richt gij uw geschut; gij vreest er de ergste gevolgen van; gij vindt haar noch nuchter, noch practisch.

Vreemd wederom; want hetgeen door onze vroege voormannen wordt geëischt is werkelijk het eenige waarbij men baat zal vinden — en dus bij uitnemendheid nuchter en practisch.

Een Directeur van een krankzinnigengesticht, ergens in Europa, had een eigenaardig middel om te onderzoeken in hoeverre nieuwe patienten nog bij hunne positieven waren. Hij bracht hen nl. in de badkamer van het gesticht; de kraan was een paar minuten van te voren opengezet en nu gaf de dokter bevel het bad leeg te scheppen. De ergste patienten gingen scheppen, scheppen, totdat zij er onmachtig bij neer vielen. Wie evenwel nog een greintje verstand bezat, sloot eerst de

kraan en ging dan aan het werk. Ons dunkt dat was nuchter en practisch.

Stel ergens worden sporen van tijgers ontdekt; hier een schaap, daar een bok vermist; menschen gewond en gedood. Nu is het ongetwijfeld zeer menschlievend de dooden te begraven en de gewonden te verplegen; maar eerst als men een drijfjacht op de ondiereu gaat houden, handelt men nuchter en practisch.

En zoo geven dan ook de Leden van den Uitvoerenden Raad blijken van nuchteren, practischen zin, wanneer zij niet rusten voor zij de prostitutie in den hartader hebben getroffen.

Cessante causa, cessat effectus.

Gij stemt toe, geachte Editeur, dat het sociale euvel aan den Rand ontzettende gevolgen heeft.

Wij dienen echter ook hier duidelijk te onderscheiden, en moeten dus vragen: Wat ducht gij: *gevaar voor de gezondheid of gevaar voor de zeden?*

Wat het zwaarste is moet ook het zwaarste wegen en ieder zal moeten toegeven dat *zedenederf* toch wel het meest te vreezen zij.

Wij zullen er in onze bespreking dan ook maar de prioriteit aan toekennen.

En dan moet het ons van het hart, hoe lichtvaardig wij uwe bewering vonden, dat Johannesburg nog tweemaal zoo zedelijk is als Londen. Niet omdat gij, gelijk wij opmerkten, de ontucht met kleurlingen vergeten hebt te boeken; maar dewijl men zoo iets hoogstens denken, nimmer in 't publiek uitspreken kan. Het éenige wat deze cijfers ons leeren, is, dat de toestand in de Goudstad waarlijk ernstig genoeg werd.

Eéne prostituée op de honderd ingezetenen (mannen, vrouwen en kinderen) — welk een ontzettend zedenederf in een stad, die slechts 10 jaren bestaat! Wat

al bronnen van lichamelijke en geestelijke besmetting; van tijdelijke en eeuwige ellende zullen dáár ontspringen!

Uw correspondent uit Johannesburg licht af en toe een tipje van den geheimzinnigen sluier op. Zoo schrijft hij in uw nummer van 16 Oct. jl. het volgende:

«Johannesburg, Donderdag.

«Het feit dat Johannesburg overstroomd wordt door «zovele slechte vrouwen is een nieuwe overlast voor de «dames. Vele vrouwen zijn verplicht naar Kommissaris «straat te gaan om haar zaken te regelen met hun «makelaars en huizen-agenten. Het gevolg is dat de «gemene kerels die de gehele dag op straat hangen, geen «verschil meer maken tussen dames en slechte vrouwen.

«Ik heb heden een getrouwde vrouw ontmoet die «niet minder dan drie malen door mannen op straat «was aangesproken, niettegenstaande het feit dat zij «een der kalmste en minst opvallende dames is die ik «het geluk heb te kennen.

«Het wordt werkelijk tijd dat de strengste maatregelen door de autoriteiten worden genomen om deze «schande voor het land te onderdrukken.»

Dat zijn dan nu de gevolgen der reeds al te lang gedulde, en daarom steeds schaamtelooser optredende hoererij! Mannen, wier brutale passies in de huizen van ontucht zijn ontwaakt en gevoed, zien in elke vrouw een voorwerp tot bevrediging hunner dierlijke lusten en maken geen verschil meer tusschen dames en slechte vrouwen. Geen fatsoenlijke vrouw, geen eerbaar meisje, — zij moge dan dame zijn of niet! — is op straat meer veilig. Ja, men gaat zóóver, dat zelfs kaffers in de huizen van ontucht worden toegelaten — zoodat óók deze geen onderscheid meer zullen maken

tusschen eene blanke vrouw en eene kleurlinge, en dus ook van dien kant de gevallen van aanranding schrikbarend zullen vermeerderen.

Arme vrouwen, beklagenswaardige meisjes, die in zulk een Sodom *moeten* leven!

Doch bij dit Sodom hoort een Gomorra — d. w. z. het kwaad blijft niet tot Johannesburg beperkt; door het gansche land zal men de noodlottige gevolgen ervan ondervinden!

Wie trilt niet van verontwaardiging bij het lezen van onderstaand bericht, door den meergenoemden Johannesburgschen correspondent in de *Volksstem* geplaatst:

«P. J. WANNENBERG, de publieke aanklager van Krugersdorp, en B. J. VILJOEN, de Veldkornet, stellen een onderzoek in naar de oorzaak van de dood van MARIA «MARENS, die bij het station Champ d'Or verschrikkelijk «verminkt gevonden is.

«Zij leefde toen nog en vertelde de mannen, die haar «hadden horen roepen, dat de kondukteur haar onze-«delike voorstellen gedaan had en toen zij weigerde, «haar uit den trein had geworpen.

«Twee uur nadat de ongelukkige naar het hospitaal «te Krugersdorp was overgebracht en haar been was «afgezet, stierf zij. Zij was een weduwe van bijna 25 «jaar en kwam van Grahamstown. Het vreeselijke «treurspel heeft hier grote sensatie veroorzaakt.»

En nu helpt het niets hoegenaamd, dat men, dergelijke berichten lezende, zegt: «'t is toch wel erg!» of gaat zitten filosofheeren over de slechtheid van Judasburg: neen, ieder die nog een hart in 't lijf heeft, moet met kracht en klem tegen zulke gruwelen opkomen; wij moeten vereenigd optreden en uit alle deelen des lands petities aan de regeering zenden, waarin wij

dringend vragen aan deze ongerechte dingen paal en perk te stellen!

Mijnheer de Redakteur, ook hier geldt de leuze: *Tolle causam!* Hef de oorzaak: *de prostitutie* op, en de eerbare vrouwen zullen weer veilig over straat kunnen gaan.

Er is in dit verband plaats voor eene ernstige waarschuwing.

Wij hebben, op onze reis naar dit land, helaas! gelegenheid gehad op te merken, welk een verderfelijken invloed er van Johannesburg uitgaat. Wij hebben ons voortdurend geërgerd aan jonge mannen vandaar, die gehuwde vrouwen tot echtbreuk trachtten te verleiden en jonge meisjes op eene vernederende wijze aanspreken en behandelden. Daarom waarschuwen wij de ouders dat zij hunne dochters toch nooit anders dan onder vertrouwd geleide de reis van Europa naar Afrika — of omgekeerd — laten doen.

Door gewettigde of oogluikend toegelaten, of in het algemeen onbestreden voortwoekerende ontucht wordt onder de menschen heel wat meer onheil gesticht, dan door de runderpest en al de bezoeken, die over ons land en volk gekomen zijn. Alleen een kloek bestrijden in de mogendheid des Heeren kan ons van dezen reus verlossen. Hoe langer men talmt; hoe meer men draalt, des te grooter afmetingen zal deze zedelijke pestilentie aannemen; dan wordt de geestelijke levensstandaard al meer verlaagd; echtbreuk en hoererij volkomen gewettigd; de heiligheid van het huwelijk aangerand; ja, het huwelijk zelf in gevaar gebracht en daarmee een der grondzuilen van den Staat ondermijnd; de opvoeding, waaraan nu zoo groote en uitnemende zorgen gewijd zijn, met volslagen mislukking bedreigd; tal van kostbare menschenlevens voor tijd en eeuwigheid verwoest

en land en volk op vreeselijke wijze verontreinigd en bezoedeld. Wat dan te doen tegen deze pestilentie, die in de donkerheid wandelt? «*Doet het kwade uit het midden van u weg!*» spreekt de Heere, Heere.

Vergissen we ons niet, geachte Redakteur, dan legt gij in uwe artikelen meer nadruk op het *gevaar voor de volksgezondheid*, dat noodwendig moet voortvloeien uit toestanden als die te Johannesburg.

En dat die vrees niet ongegrond is, blijkt uit het artikel, door Dr. v. D. B. van Standerton, in no. 544 van uw blad gepubliceerd over *Onze Gezondheidswetgeving*. Volgens dezen medicus «is de verbreiding van syphilis en gonorrhoe in de Republiek eene onrustbarende en moeten daartegen zeer zeker strenge maatregelen genomen worden.»

Welnu, dat er van overheidswege zorg wordt gedragen voor de gezondheid prijzen wij, maar men doe dit op den door God voorgeschreven weg, nl. door waarschuwing tegen en bestraffing van bepaalde zonden, die bepaalde ziekten ten gevolge hebben, en wie daar niet naar luisteren wil, drage zelf de gevolgen van zijn gedrag.

Wie niet gaarne sterven wil aan eene beroerte door drift of opwinding, wachtte zich daarvoor; wie niet gaarne sterven wil aan delirium tremens of andere gevolgen van den drank, wachtte zich voor alle bedwelvende dranken; wie niet gaarne geschandmerkt wordt en lijdt of sterft aan de afschuwelijke ziekten door bovengenoemde schrijver bedoeld, wachtte zich voor ontucht.

Ook hier geldt wederom: *tolle causam!*

De grootste voorstanders der gewettigde ontucht erkennen dat geslachtsprostitutie het voorname middel is ter verspreiding van venerische ziekten. Bestond er

alzoo geen prostitutie, dan zou er weinig of geen gevaar bestaan voor de verspreiding dier kwalen. *Logisch zou nu daaruit volgen, dat dan de prostitutie zooveel mogelijk behoort bestreden te worden, juist zooals men zou doen bij elke andere kwaal, wier hoofdbron het gelukt was aan te wijzen.* In plaats daarvan echter tracht men alléén de gevolgen onschadelijk te maken, maar tegen de bron zelve wordt niet geageerd. Dit nu is in onze oogen eenvoudig gekkenwerk. Dit is het leegscheppen van een bad, zonder de kraan te sluiten; of, wil men liever een philanthropisch tintje er aan geven: dit is het verplegen van slachtoffers, zonder jacht te maken op het ondier waardoor zij gewond zijn.

Gij wenscht, geachte Editeur, dat men bij de wetgeving hier te lande zijn voordeel zal doen met de ondervinding in andere landen opgedaan.

De bestudeering van dit onderwerp schijnt U tot de overtuiging gebracht te hebben, dat, bij radicale bestrijding der ontucht, de gevolgen tienmaal erger zullen worden. Wij zeiden boven reeds, dat wij uwe bewijzen voor deze stelling met belangstelling tegemoet zien. Tevens zijt gij gehouden waar te maken, dat, bij het systeem door U voorgestaan, niet slechts *de gevolgen der onzedelijkheid* zullen verminderen of verdwijnen, maar ook dat er dan *meer voor de zedelijkheid gedaan wordt*, dan door een besluit als nu door den Uitvoerenden Raad is genomen.

Maar hoe gij 't aan zult leggen, waarde Redacteur; is ons een raadsel.

Immers, radicale bestrijding lijkt U niet; dus, de prostitutie blijft, onder zekere beperkingen, bestaan. Wilt ge nu de zedelijkheid bevorderen door de onzedelijkheid? Ons schijnt een dergelijk pogen veel overeenkomst te hebben met wat de H. S. noemt: «een voor-

zichtig verdrag met de hel, of het uitwerpen van den duivel door Beelzebul, den overste der duivelen.

Het zou ons niet verwonderen of de door u voor te stellen maatregelen tot bevordering en behoud der gezondheid — zullen veel overeenkomst hebben met wat men in Europa onder reglementeering verstaat ¹⁾. Doch dan kunnen wij reeds van te voren verzekeren, dat keuring en bordeelen evenzeer tot bescherming der gezondheid en zedelijkheid strekken, als olie tegen vuur of als zeewater tegen de dorst.

In alle systemen van dien aard, heeft men steeds tot grondslag gelegd: *de openbare prostitutie in bordeelen moet worden aangemoedigd, om des te beter de controle te kunnen witoefenen.*

Wij echter vinden de reglementeering der ontucht «un système introuvable». Vuur en water laten zich nu eenmaal niet verzoenen. Men kan niet het huwelijk en de ontucht, de liefde en de zelfzucht; den dag en de nacht; de reinheid en de vuilheid tegelijk in bescherming nemen.

Mijheer de Redacteur, *de voorstanders der reglementeering* zijn noch nuchter noch practisch; maar *gevaarlijke utopisten.*

Zij willen de eene soort van prostitutie bestrijden door de andere! Zij zeggen tot de clandestine prostitutie: gij zijt strafbaar; tot die in bordeelen: gij zijt het niet! Terwijl onze logica zegt, dat zoowel een houder van een openbaar, als van een geheim huis van ontucht een en hetzelfde misdrijf pleegt en strafbaar moet zijn.

Voorts houden de voorstanders der reglementeering

¹⁾ Reglementen op de prostitutie, reglementeering, keuring, geneeskundig toezicht op de publieke vrouwen zijn synoniemen. Men verstaat er onder: *verplicht geneeskundig onderzoek.*

er al een heel doeltreffend lokmiddel op na, om de geheime prostituees naar de openbare bordeelen te krijgen. Ook zonder dat wij de walgelijke bizonderheden van de keuring noemen, begrijpt iedereen hoe bij uitstek uitlokkend deze is en hoe geschikt om het laatste greintje van gevoel; het laatste overblijfsel van vrouwelijke schaamte voor goed te verdrijven — weshalve onze logica zegt, en de statistiek bevestigt, dat de clandestine prostitutie moet toenemen, overal waar de reglementeering bestaat.

De controle loopt dus niet over het schrikbarend aantal geheime prostituees; de controle loopt ook niet over de mannen, die waarlijk in de eerste plaats wel mochten gekeurd worden; terwijl de controle in de publieke huizen van ontucht eenvoudig een fictie is. Want door erkende specialiteiten op dit gebied wordt erkend, dat deze huizen — in weerwil van visitatie — foyers van besmetting zijn. Waar men de bordeelen laat bestaan, blijven de ziekten bestaan, en vreten voort als de kanker.

Waarlijk, wij hebben reden om met Dr. VAN DEN BERGH te zeggen: «Men zou het keuring- en bordeelenstelsel niet verdedigd hebben, als het graven van een greppel om den brand te stuiten, omdat volgens de ervaring, die Nederland opleverde, dit neerkwam, op het stelselmatig ontsteken van buskruid, door een kleinen afstand van de overige massa gescheiden, waardoor de vonken juist ook het omliggende aantasten en daarenboven zij, die van het enceinte naar buiten kwamen, met den brandenden fakkelt het gevaar voor ontbrandbaarheid vermeerderden.» ¹⁾

Indien het U, hooggeachte Redacteur, niet te doen

¹⁾ a. w., pag. 211.

is, om eigen meening op de spits te drijven, dan moet gij, bij eene onbevooroordeelde bestudeering van dit onderwerp tot de slotsom komen, dat de reglementeering een geneesmiddel is erger dan de kwaal, daargelaten voor een oogenblik het afschuwelijk beginsel, dat er aan ten grondslag ligt.

Warme voorstanders van het systeem erkennen zijne mislukking op hygiënisch gebied. Onder dezen zijn Dr. MIREUR van Marseille en Dr. DIDAY van Lyon, twee autoriteiten van den eersten rang, die in hunne geschriften de nietigheid der tot nu toe verkregen resultaten aanwijzen. Volgens de opgave van MIREUR hebben Brussel en Marseille de strengste reglementen en bloeit er de clandestine prostitutie zeer welig. DESPRÈS heeft in geheel Frankrijk de verhouding nagegaan tusschen de gereglementeerde prostitutie en de clandestine, en gevonden, dat in 86 van de 87 departementen, daar waar de gereglementeerde groot was, ook clandestine groot was, en omgekeerd, zoodat hij tot de twee volgende sociale wetten komt: 1o «Plus il y a de prostitution réglementée dans un pays, plus la prostitution de toute nature se développe», en 2o «La prostitution réglementée appelle la prostitution libre». ¹⁾

Nu, in Frankrijk kan men het weten, en wanneer van daar uit ons wordt voorgehouden, dat, naar verhouding van de gereglementeerde prostitutie in een land, de onzedelijkheid van allerlei aard zich ontwikkelt en dat de gereglementeerde prostitutie, in stede van de geheime te verminderen, haar steunt en ophoudt en vermeerdert, dan vragen wij de voorstanders der regle-

¹⁾ A. DESPRÈS: *La Prostitution en France*. Aangehaald op pag. 25 van het zeer merkwaardig geschrift van F. FALLOT: *La Réglementation de la Prostitution*. (Paris, Fischbacher.)

mentering: wat komt er nu terecht van het éénig geneesmiddel dat gij ons hebt aan te wijzen?

In Italië verhieven zich eveneens vele stemmen tegen de gewettigde ontucht, bijv. de Drn. PANTANO, BERTANI, PELLIZZARI. De eerste schreef indertijd:

«De gewaarborgde en door de regeering beschermde prostitutie, heeft geen enkel recht van bestaan, op grond van eenig beginsel of sociale noodzakelijkheid. De medische wetenschap, die haar een oogenblik haar stem gegeven heeft, laat haar thans geheel varen”.

De medici in Noord-Amerika zijn bijna alle, de meeste medici in Engeland en een steeds aangroeiend getal op Europa's vastland en onder deze juist de autoriteiten en specialiteiten op dit gebied zijn tegenstanders van de regeling der ontucht bij wet of reglement, en van het dulden en beschermen der huizen van ontucht van overheidswege. Er zou een heele catalogus op te maken zijn van boekwerken, aan welke deze kwestie, die men algemeen beslist acht, tot zelfs in Rusland het aanzijn gaf. Welke minutieuse studiën heeft Dr. GIERSING te Kopenhagen op dit gebied geleverd! Onder de mannen die in Engeland vooraan hebben gestaan, verdienen vermelding: Dr. FORSTER, indertijd president van het Britsche medische genootschap, die in het Engelsche parlement zoo krachtig de gewettigde ontucht bestreed. Verder: Dr. BIRBECK NEVINS, te Liverpool, met zijn jarenlang uitgegeven *Medical Enquirer* en Dr. DRYSDALE, te Londen. In Nederland noemen wij slechts Dr. DONKERSLOOT, Dr. S. R. HERMANIDES, Dr. J. MENNO HUIZINGA, vroeger een voor-, nu een krachtig tegenstander der reglementering. Hetzelfde geldt van den beroemden syphilidoloog Prof. CHANFLEURY VAN IJSSELSTEIN, van Prof. Dr. J. W. GUNNING, van Dr. A. VOÛTE Jr., om van anderen nu maar te zwijgen.

Bepalen wij ons nu tot twee landen, nl. *Engeland* en *Nederland*.

In *Engeland* ¹⁾, werwaarts de reglementeering van het vasteland was overgewaaid, kreeg men in 1864 wetten tot bestrijding der syphilis, euphemistisch betiteld: «An Act for the prevention of Contagious Diseases at certain Naval and Military Stations,» oorspronkelijk slechts over 11, later over meer steden en havenplaatsen zich uitstrekkend en in substantie ook in de Britsche kolonies overgenomen.

De hoofdpunten van deze wetten zijn:

1. inschrijving van, en politietoezicht op de prostituties;
2. periodiek sanitair onderzoek dezer vrouwen en
3. overbrenging van de besmetten naar een hospitaal

Van meet af ondervonden deze wetten in Engeland en daarbuiten een ontzachelijke oppositie.

De ziel dezer beweging was een predikantsvrouw, de reeds genoemde Mevrouw JOSÉPHINE BUTLER. Welk een hardnekkigen strijd zij te voeren had, leert ons haar levensbeschrijver, de Heer W. T. STEAD ²⁾. Doch hare heroïeke pogingen werden dermate door God gezegend, dat de «*Contagious Diseases Acts*» in 1883 werden ingetrokken, of, gelijk een Engelsch schrijver karakteristiek zegt: «they were condemned by a wave of strong public feeling». Daar de voorstanders dezer wetten ze in de geheele wereld wilden aangenomen zien, waren de tegenstanders genoodzaakt daartegen met kracht op te treden. In Sept. 1877 werd dan ook te Genève het eerste Congres gehouden der «*Fédération Britannique et Conti-*

¹⁾ Deze bijzonderheden in hoofdzaak ontleend aan Dr. VAN IEN BERGH, a. w., pag. 177 vv.

²⁾ Men leze toch deze levensschets! Er is eene Hollandsche vertaling van, verkrijgbaar bij W. A. Beschoor te 's Gravenhage.

mentale pour l'abolition de la prostitution comme institution légale et tolérée", die reeds tal van geschriften over het wezen der prostitutie en tegen de door haar gewraakte maatregelen heeft doen verschijnen, en ook op volgende Congressen deze zaak au fond behandelde ¹⁾.

De bezwaren tegen de Acts ingebracht werden door een reeds in 1869 benoemde Commissie van Enquête van 23 leden, in haar later uitgegeven Rapport tot 9 punten teruggebracht. Men kan ze vinden bij Dr. VAN DEN BERGH, in zijn aangehaald werk, op bladz. 179 en 180. Wij zullen er hier niet verder over spreken, omdat wij, overgaande tot *Nederland*, de hoofdargumenten tegen de reglementeering ook daar zullen terugvinden.

Van eigenlijke reglementeering was in *Nederland* geen sprake tot ongeveer 1856—'57. In deze jaren voerden de meeste steden het reglement in, zoodat men het jaar '56—'57 als het revolutiejaar der reglementeering kan beschouwen. In 1882 verheugden zich 37 steden in het bezit eener «Verordening op de prostitutie». — Sedert is zij in verschillende plaatsen afgeschaft.

De hoofdinhoud der verordeningen is:

- 1°. dat de publieke vrouw zich als *zoodanig* moet laten inschrijven op het stadhuis;
- 2°. dat zij een boekje ontvangt;
- 3°. dat zij zich moet laten onderzoeken — in de meeste plaatsen éénmaal per week, in enkele twéemaal — op een daartoe bestemde plaats;
- 4°. dat de onderzoekende geneesheer, die daartoe van gemeentewege is aangesteld en gesalarieerd, in het boekje dag en uur der visitatie schrijft, alsmede den staat der gezondheid der publieke vrouw;

¹⁾ Aan de geschriften dezer Federatie is een groot deel van het vorenstaande, soms letterlijk ontleend. Wij hebben, om door te veel aanhalingen niet te vermoeien, deze niet overal aangeduid.

5°. dat deze, gezond bevonden, weder naar het bordeel mag gaan — maar

6°. ziek bevonden naar een ziekenhuis wordt overgebracht, dat zij onder geenerlei voorwendsel mag verlaten.

Gelukkig, dat Nederland ook nog iets beters heeft aan te wijzen, dan deze schandelijke verordeningen.

De eerste in Europa, die den strijd tegen de prostitutie als gewettigde instelling heeft aangevangen, is niemand anders geweest dan de predikant OTTO GERHARD HELDRING ¹⁾.

HELDRING is in 1847 begonnen met de oprichting van het Asyl Steenbeek: «een huis voor gevallen vrouwen», dat met 1 Jan. '48 werd geopend.

Doch al spoedig zag hij in, dat redden niet voldoende, maar getuigen plicht was. En zijn bazuin gaf geen onzeker geluid. De lezer oordeele:

«Zoo wij ééne hope hebben, is het deze, dat door het Asyl zich de strijd opene tegen de openbare zonde der ontucht, derwijze dat ieder welgezinde zich daartoe wapent, en de publieke opinie dit onreine gebied niet zwijgend of ignoreerend voorbijga, *maar straffend als de hoogste melaatschheid van ziel en lichaam banne uit elken eerlijken hoek der maatschappij.*»

Het schijnt mij uit duizend en meer bewijzen te blijken, dat het zacht voortgaan van het dulden dezer zonde als een «noodzakelijk kwaad» wel eindelijk mag ophouden en overgaan in een ongeduld om niet langer stil te zitten;

¹⁾ Zie: *Leven en Arbeid van OTTO GERHARD HELDRING*, door Dr. L. HELDRING. — Tevens is een groot gedeelte van Dr. VAN DER BERGH'S dissertatie aan hem gewijd. Eene bloemlezing van HELDRING'S denkbeelden vindt men in het boekje: *O. G. HELDRING en zijne gestichten tegenover de bestrijding der onzedelijkheid*, door Mevr. de Douaire KLERCQ, geb. VAN HOGENDORP. ('s Gravenhage, Beschoor).

in een onwrikbaar besluit op alle geoorloofde wijze te protesteeren tegen deze theorie des duivels, die de zielen ten onderhoudt en doemt ten verderve.

Wie in alle wereld behoeft meer dan een weinig gezond verstand om wraak te roepen over eene theorie, die alle grenzen te buiten gaat? Maar dat is het verschrikkelijke der verblindings, wanneer men met de zonde, op welke wijze ook, slechts eenigermate in een verbond treedt. Daarom duldden Israëls Wetgevers en Profeten zelfs niet het offeren op de hoogten, hoezeer het Jehova gold, dat er geofferd werd. Alzoo worde ook door ons gebroken met deze zonde, en niemand zegge: het is buiten mij De klove tusschen reinheid en onreinheid worde met den dag grooter. *De wetgeving breke met de zonde. De misdaad worde niet langer gepatenteerd, maar gestraft.*"

Vóór HELDRING in 1876 stierf had hij, door het optreden van Mevrouw BUTLER in Engeland en Dr. Mr. W. VAN DEN BERGH in Nederland, den morgen van een nieuwen dag mogen begroeten.

In 1877 werd de even geleerde als welsprekende predikant Ds. H. PIERSON zijn opvolger. In September van hetzelfde merkwaardige jaar kwam het eerste Congres tegen de prostitutie te Genève zamen. In 1871 was er eene groote vergadering te Utrecht, waar een 200-tal personen samenkwamen, en weldra werd opgericht de *Nederlandsche Vereeniging tegen de Prostitutie*. Deze hield samenkomsten in bijna alle belangrijke gemeenten van Nederland, doch vond eerst later algemeenen steun, toen het bestuur uit mannen van allerlei richting werd samengesteld. In 1883 vergaderde de Federatie als internationaal Congres te 's Gravenhage, en een gevolg daarvan was de oprichting van den «*Nederlandschen Vrouwenbond tot verhooging van het zedelijk bewustzijn.*» De

oprichtster en voortaan de ziel van dezen Bond was Mevr. de Douairière KLERCQ, geb. VAN HOGENDORP, die tal van Edelvrouwen en edele vrouwen aan hare zijde kreeg. ¹⁾ Nu ging men met vereende krachten op het doel af. In 1889 kwam, onder de auspiciën van den Bond en de Nederlandsche Vereeniging tegen de Prostitutie een *Nationaal Congres tegen de Prostitutie* samen. Sints is er heel wat geschreven en gesproken en met alle kracht getuigd tegen de ongerechtigheden der gewettigde hoereri.

In vele gemeenten hebben zij dan ook de overwinning behaald, maar tot een algeheel verbod kwam het van regeeringswege nog niet. Wel zijn vele regeeringspersonen de beginselen der Federatie toegedaan, maar zij vormen nog eene minderheid. De strijd tegen verouderde begrippen, tegen verjaarde misstanden, tegen laksheid en toegeeflijkheid op zedelijk gebied is verre van gemakkelijk. De zedelijke atmosfeer in Nederland is door het tolereeren dezer ongerechtigheden vergiftigd en oefent een slaapwekkenden invloed uit zelfs op de christenen. Dat is de *moreele Syphilisatie*, waarvan ALEX. VON OETTINGEN spreekt ²⁾.

«Wie Manche, um der vergiftenden Macht der venerischen Krankheiten zu begegnen, eine physische Syphilisation der Bevölkerung — ähnlich wie bei der Pockenimpfung — vorschlugen (z. B. TURENNE): so erscheint die öffentliche Casernirung und Reglementirung des Huren- und Kuppler-Gewerbes als eine Art moralischer Syphilisation, als eine grundsätzliche Vergiftung des öffent-

¹⁾ Men zie: *Een Woord aan de vrouwen van Nederland*. 's Gravenhage, Beschoor. (Drie nummers).

²⁾ *Die Moralstatistik*, 2te Aufl. 1874, S. 229. (Aangehaald door Dr. VAN DEN BERGH).

lichen gewissens, womit dann stets die physische Vergiftung Hand in Hand geht".

Van welk gehalte hunne argumenten zijn, leert het door duizenden onderteevend *Nationaal Petitionnement*, door de beide genoemde Vereenigingen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal gericht, waarin zij den Leden onder de aandacht brengen :

«dat sedert jaren èn de studie van recht en gezondheidsleer, èn de praktijk van het dagelijksch leven in klimmende mate aantoonen, dat het thans bestaande geneeskundig onderzoek van vrouwen, die zich aan het plegen van ontucht overgeven, en het toezicht op de openbare huizen van ontucht, die aldus met voorkennis der overheid gehouden worden, geen vermindering van dit kwaad teweegbrengen, maar integendeel eene bestendige aansporing tot onzedelijkheid zijn, een valsche gerustheid aankweeken, den blanke-slavinnenhandel als een noodzakelijk gevolg na zich sleepen en den Staat medeplichtig maken aan handelingen die ieder weldenkend man ten zeerste moet afkeuren ;

dat bij besluit van het Nationaal Congres tegen de Prostitutie, gehouden te Amsterdam in de maand Mei jl., waarvan een exemplaar der Handelingen hierbij wordt overgelegd, de reglementeering der ontucht, gelijk die hier te lande bestaat, verklaard wordt te zijn in strijd met alle beginselen van recht, met de grondwet, met het burgerlijk recht, met het strafrecht en met de gemeentewet (zie bl. 11 der «Handelingen») terwijl de thans verkregen resultaten (zie bl. 12) geen recht geven aan die visitatie (van prostituéés) eenig hygiënisch voordeel toe te schrijven ;

dat eveneens bij besluit van genoemd Congres (zie bl. 14) verklaard is: Art. 250 van het Wetboek van Strafrecht moet aldus worden gewijzigd, dat het hou-

den van een bordeel en van elk ander huis, waarin gelegenheid gegeven wordt tot prostitutie, strafbaar zij.

Om al welke redenen ondergeteekenden Uwe Vergadering eerbiedig maar ernstig verzoeken, bij de Hooge Regeering aan te dringen op het nemen van maatregelen, waarbij

de inschrijving van vrouwen bij de politie ter wille van de prostitutie en het geneeskundig onderzoek der ingeschrevenen verboden worde,

en het houden van huizen van ontucht, openbare zoowel als clandestine, worde strafbaar gesteld.

't Welk doende, enz."

Overwegen wij deze argumenten.

1. *De reglementeering der prostitutie is in strijd met alle beginselen van recht.*

De vrijheid, aan elk burger gewaarborgd, bestaat voor de publieke vrouw niet:

a. wijl zij door de Overheid tot slavin wordt gestempeld — tot een willoos voorwerp, waarop iedereen, zelfs de vuilst-zieke, zijn lusten maar mag botvieren. «Les filles des maisons-publiques sont obligées de s'abandonner au premier venu, qui les réclame, fut-il couvert de plus degoutants ulcères," zegt Parent-Duchâtelet.

b. wijl op haar, of zij wil of niet, de gedwongen visitatie wordt toegepast en

c. ziek bevonden, in een ziekenhuis moet worden verpleegd, zelfs tegen haren wil.

De publieke vrouw onder de reglementeering staat dus vrijwel buiten de Wet. *De ongelijkheid tusschen man en vrouw* wordt hier op de onbeschaamdste wijze doorgevoerd en gesanctioneerd. *Zij* onderzocht, opdat *hij* niet besmet worde. *Hij* daarentegen straffeloos haar mogen besmetten, terwijl juist *hij* het is, die het ge-

vaar voor besmetting oplevert en er geen enkele reden bestaat om op hem niet de keuring toe te passen. Ook in ander opzicht drukken de lasten en gevolgen der hoererij alléén de zwakkeren. Is het geen schande haar te laten zorgen voor het kind of de kinderen in ontucht geboren, terwijl het onderzoek naar het vaderschap verboden wordt bij de Wet, en deze vader (!), misschien een hooggeplaatst man, misschien een der wetgevers, straffeloos kunnen rondloopen om nummer zóóveel ten val te brengen? ¹⁾

Doch dit is de vrucht eener *valsche moraal* die predikt dat de man mag doen, wat de vrouw niet mag. Dit is het codificeeren van tweeërlei zedewet. Eene, die verkondigt, dat een vrouw evenveel recht heeft op een kuischen bruidegom als een man op een kuische bruid; eene andere, die van de daken verkondigt, dat een vrouw op dit punt geen gelijke rechten heeft.

2. *Gewettigde ontucht brengt geen vermindering van dit kwaad teweeg, maar is eene bestendige aansporing tot onzedelijkheid.*

Immers de keuring *is giving undiserable safety to vicious practices*. Op het gebied der prostitutie heet het: neemt de gevolgen weg en brengt de lieden in den waan, dat zij met onverstandige dingen te doen zich toch kunnen vrijwaren voor de treurige vruchten, die daaruit noodzakelijk ontspruiten. In plaats van den onverstandige rondweg te zeggen: Speelt niet met vuur, als gij u niet *branden* wilt, er bestaat geen middel om u voor gevaren te behoeden, als gij met vuur gelieft te spelen; — in plaats van deze waarheid met wetenschap-

¹⁾ *Partout où passe le viveur il laisse derrière lui des existences en ruine.* (FALLOT).

pelijke bewijzen te staven en in te scherpen, zegt men: o neen, laat ons reglementen en inschrijving en geneeskundig onderzoek en een tal van maatregelen bedenken, om hen, die met vuur spelen, buiten gevaar te stellen!

Geneeskundigen van naam, als Prof. HUET, Dr. DONKERSLOOT en Dr. EGELING, hebben de Overheid gewaarschuwd dat het *noch de taak, noch de plicht is van de Regeering om te waken tegen eene besmetting, waaraan het individu zich niet dan willekeurig blootstelt.*

Doch men heeft niet geluisterd. En 't gevolg is geweest, gelijk deze deskundigen voorspeld hebben, toeneming der geheime prostitutie en toeneming der syphilis, terwijl de zedelijkheid met reuzenschreden achteruitging.

Ten bewijze bijv. wat men leest in het Haagsche Gemeenteverslag 1877, bl. 54: «De clandestine prostitutie neemt voortdurend toe; het aantal, dat zich daaraan overgeeft, is onmogelijk op te geven, maar overtreft verre het getal der ingeschrevenen», niettegenstaande aldaar reeds tientallen van jaren «openbare prostitutie» bestaat.

Deze ervaring werd, gelijk wij boven reeds aantoon- den, ook in het buitenland gemaakt. Op het Internationaal Congres te Amsterdam in 1879, legde een der sterkste voorstanders der Reglementeering, Dr. B. KRAUS te Weenen, eene statistiek over, waaruit bleek, dat in genoemde stad, alwaar sinds jaren de keuring bestaat, in 25 jaren het aantal in de hospitalen behandelde syphilitici *verdubbeld* was, terwijl ook de medici in hunne bijzondere praktijk eene gestadige toeneming van het aantal syphilitische zieken opmerkten. Van vermindering der syphilis dus geen sprake.

En van *vermindering der onzedelijkheid?* Wat vraagt men nog? «Un désordre appelle toujours un autre désordre».

Want dat is juist de vloek der booze daad, dat ze altijd door het booze voort moet brengen.

De gelegenheid maakt den dief. De gelegenheid wekt de genegenheid! Overal waar de reglementeering ten troon zit, worden de zedelijkheidsbegrippen verslapt en is er een bestendig gevaar voor verleiding. Men zoekt haar; men wordt door haar gezocht. Zelfs de tegennatuurlijkste zonden komen in bordeelen voor en men komt van de eene ongerechtigheid tot de andere. Zoo was het ook in de oudheid. Lees de beschrijving van een tijdgenoot in Rom. I : 26—28 en zie welk een commentaar daarop geleverd wordt door de ruïnen van Herculanium en Pompeji.

3. *Keuring en reglementeering kweeken eene valsche gerustheid aan, want men heeft geen recht aan de visitatie van prostituees eenig hygiënisch voordeel toe te schrijven.*

Valsche gerustheid a. bij de bezoekers en b. bij het volk, dat zich door dergelijke wetten tegen besmetting beveiligd waant.

Hooren wij twee specialiteiten op dit gebied.

In de eerste plaats Prof. J. L. CHANFLEURY VAN IJSSELSTEIN, ¹⁾ die zich, om goed op de hoogte te komen van dit speciale geneeskundig onderzoek der publieke vrouwen, naar Parijs en Brussel begaf, terwijl hij later als *controleur van de visitatie der publieke vrouwen te 's Gravenhage* gelegenheid vond zijn opgedane kennis in praktijk te brengen. Met den ijver van een jong practicus legde hij zich op zijne ernstige taak toe. Hooren wij den geleerde zelf:

«Welke waren nu de resultaten van dit tot de uiterste

¹⁾ Zie zijne brochure: *Het toezicht op de prostitutie uit een hygiënisch oogpunt beschouwd*, (Amsterdam, F. van Rossen, 1889.)

grenzen gedreven onderzoek? Deze waren zóó weinig bevredigend, dat ik na verloop van een paar jaren mij genoopt voelde ontslag te vragen uit eene betrekking, die mij gebleken was *niet de voordeelen te geven aan de algemeene gezondheid, die men aanvankelijk gemeend had daarvan te mogen verwachten.* En welke was de reden van deze ongunstige resultaten? *Omdat een streng geneeskundig onderzoek geen afdoenden waarborg kan geven tegen de besmetting.* Bij mijne onverwachte bezoeken in de publieke huizen is het gebeurd, dat ik twee derden der gevisiteerde vrouwen als besmet, of verdacht dit te zijn, moest afkeuren en naar het ziekenhuis verwijzen, terwijl het overblijvende derde gedeelte nog niet eens volkomen te vertrouwen was, maar niet afgekeurd werd, omdat het bezwaarlijk ging allen uit de publieke huizen te evacueeren, daar de strenge maatregelen toch reeds zulk een weerstand verwekten, dat ik mij naar de avondvisite in het ziekenhuis niet konde begeven zonder bewaakt te zijn door de politie, uit vrees voor de uitvoering der talrijke mij toegezonden anonieme bedreigingen.

Hierbij dient nog opgemerkt te worden, dat in dien tijd nog niet bekend was de besmettelijkheid der constitutioneele verschijnselen, van het bloed en de afscheidingen in het condylomateuse stadium. *Die bekendheid zoude geleid hebben tot het afkeuren van een nog grooter aantal verdachte personen, zoodat er van overblijvende vertrouwden nauwelijks meer spraak konde zijn.* Dit is zóó waar, dat ik thans mijne verantwoordelijkheid niet zoude willen leenen tot het geven van een attest van volkomen vertrouwdheid aan een persoon, die mij te visiteeren werd gegeven en waarvan mij de antecedenten onbekend waren. Om zekerheid te kunnen geven zoude ik die persoon eerst eenigen tijd afgezonderd onder observatie moeten houden,

Hieruit is het besluit gewettigd, dat eene volkomen vertrouwde publieke prostitutie onbestaanbaar is.

Nu zal men misschien beweren, dat, al worden niet alle besmette of verdachte personen verwijderd, het onschadelijk maken van de meest gevaarlijke toch altijd een schrede op den goeden weg is, en daardoor vele personen worden gevrijwaard, die anders besmet zouden zijn. Al neemt men niet al het onkruid uit de weide weg, kan men toch beletten, dat het zoo welig voortkruipt, dat ten laatste al het gras er door verstikt. Deze schijnbaar juiste redeneering is hier niet toepasselijk. *Een feit immers is het, dat, wanneer het bekend wordt dat van overheidswege de publieke huizen geneeskundig onderzocht worden, het aantal der bezoekers toeneemt. Ieder, die uit vrees voor besmetting vroeger werd teruggehouden, overschrijdt nu den voor hem bestaanden hinderpaal en meent met volle gerustheid te kunnen gebruik maken van deze gunstige gelegenheid. Dit is mij duidelijk gebleken, toen telkens nadat bekend werd, dat door mij was gevisiteerd, het bezoek der publieke huizen toenam, zoodat daar de klandizie, in plaats van te verminderen door de talrijk geëlimineerde sujetten, in tegendeel vermeerderde. En niettegenstaande de nauwkeurige visitatie werden er van die personen, die zich vroeger uit vrees voor besmetting hadden teruggehouden, toch nog eenigen besmet.*

Elke besmetting opgelopen in de van overheidswege gevisiteerde huizen komt ten nadeele van het stelsel van visitatie, en laadt eene groote verantwoordelijkheid op hen die ze bevolen hebben zoowel als op hem die ze uitvoert"

De hoogleeraar vermoedt dus dat juist door de visitatie de ziektegevallen vermeerderen. Bovendien, waar vindt men personen, genoeg op de hoogte van deze verschijnselen, om de visitatie te verrichten en degelijk

genoeg om het conscientieus te doen? Welk dokter zou er op gesteld zijn, om keurmeester te heeten van publieke vrouwen? Ongetwijfeld zou hij er zijne geheele praktijk mee verliezen. — Moet men dan maar niets doen tegen die besmettelijke ziekten? Dr. CHANFLEURY VAN IJSSELSTEIN antwoordt:

«Neen men ga verder en *verbiede ten strengste het houden van publieke huizen van ontucht en elke publieke prostitutie. Dat is de zekerste weg om die bronnen te doen verdwijnen.*» En verder: «*Wil men een zekeren en afdoenden maatregel toepassen om de uitbreiding der gevreesde ziekten tegen te gaan, dan stelle men overal ruime hulp beschikbaar voor de lijders aan venerische ziekten, en zij vrijgevig in het verstrekken der daartoe dienende hulpmiddelen.*»

De tweede autoriteit, die hier dient gehoord te worden, is Dr. S. R. HERMANIDES, die op het Nation. Congres tegen de Prostitutie eene hoogst belangrijke rede hield over: «*Bestrijding der Syphilis van overheidswege.*» Wij kunnen daaruit slechts de slotsom overnemen:

«Wij komen dus tot het resultaat, dat eer de ziekte bij eene vrouw geconstateerd is, zij heel wat mannen kan besmet hebben.

Wegens de «mediate contagion» — de besmettelijkheid van de latente syphilis — de moeielijke erkenning van vele gevallen van syphilis — en de waarschijnlijkheid van gebrekkige syphilidologische en de mogelijkheid van gebrekkige zedelijke ontwikkeling — in verband met het veel grooter bezoek aan de zg. beschermde publieke huizen, blijf ik mijn oude stelling volhouden, dat deze huizen — in weerwil van visitatie — foyers van besmetting zijn.

Hiertegen kan in 't midden gebracht worden, dat de visiteering veel vaker moet geschieden, bijv. alle dagen, en overal door conscientieuse en erkende syphilidologen.

Maar waar deze laatsten te vinden? En dan mag men wat meer gevaar wegnemen, doch laat altijd nog genoeg zitten.

Hoe conscientieus en streng wetenschappelijk men ook onderzoekte, nimmer zal het gelukken, de besmettingskans der publieke prostitutie tot nul te reduceeren.

En dit doet men, M. H.! door deze op te heffen."

Wat nu de te nemen maatregelen betreft, gaat deze geleerde iets verder dan Prof. CHANFLEURY.

«Op drieërlei wijs, zeiden wij reeds, kan de Staat zich hygiënisch verhouden tegenover de prostitutie:

1. *Hij kan niets doen*, d. i. exspectatief zijn tegenover de syphilis.

2. *Reglementeeren*, d. i. de *symptomatische methode* om de S. te bestrijden.

3. *Onderdrukken*, d. i. de methode, die ik zoo vrij ben de *radicale* te noemen, en die ik de eenig heilzame acht.

Feit is, dat er twee groote bronnen van Syphilis bestaan:

1. de publieke;

2. de clandestiene prostitutie.

Primair ontspringt alle syphilis uit één dezer beide.

Waar geen prostitutie is, daar is geen syphilis.

Prostitutie is of wordt eenmaal syphilis.

Beide soorten hebben ieder hare eigenaardige verspreiding. Zijn er over 't algemeen tienmaal zooveel clandestiene prostituees als publieke vrouwen, de prostitutie in publieke huizen is veel meer geaccumuleerd, zoodat ééne publieke vrouw, door elkaar genomen, mogelijk wel tienmaal meer mannen ontvangt, dan ééne clandestiene.

Om de syphilis met vrucht te bestrijden, *dient de strijd te gaan tegen de beide bronnen*. Dit wordt van beide partijen al meer en meer erkend!

De Vereeniging tegen de prostitutie heeft den strijd aangeboden tegen beide vormen, waarin de prostitutie zich beweegt. Zij wil geheele opheffing der publieke prostitutie en zooveel mogelijk onderdrukking der clandestiene.

Opheffing der publieke kan — door sluiting der huizen, door straffen op de houders. Zóó is ten minste ééne groote bron van syphilis gestopt!

Met de clandestiene gaat dat zoo makkelijk niet. Zij is niet, zooals de publieke, geheel te overwinnen — doch in onze Hollandsche steden, die niet de grootte van een Londen, Parijs of Berlijn hebben, toch voor een deel. Adres *Colmar* met zijne 30 000 en *Christiania* met zijne 70 000 inwoners, waar sedert de sluiting der bordeelen de publieke moraliteit en de gezondheidstoestand nooit zoo goed waren. (Dit geldt ook van andere steden als Bern, Nivelles, St. Nicolas, Beverloo en Diest. De Maire van Colmar schreef, 4 jaren na de afschaffing der bordeelen, aan den heer FALLOT, dat, terwijl in den bloeitijd der Reglementeering in het Militairen Hospitaal soms 40 bedden tegelijk door lijders aan syphilis bezet waren, er nu niet meer voorkwamen dan 5 of 6 zieken per jaar.)

Dit kan in Nederland (en in de Zuid-Afrikaansche Republiek) ook, zelfs in zijn grootste steden, met een goed georganiseerde politie. Deze weet immers nog beter de stille knippen en de geheime plekjes te vinden, dan het publiek. Als de Overheid daar ernst mede maakt, kan dit en moet dit!

Rendez-vous-huizen verbiede men in de eerste plaats.

Maar hiermede heeft de Staat nog niet genoeg gedaan.

Waaruit recruteert zich voor een deel de prostitutie in groote steden? Uit «café's chantants» en «verdachte danshuizen.» — Zij zijn *kweekplaatsen der prostitutie*, de

grootouders als 't ware der syphilis. Dergelijke «gelegenheden» verbiede men.

Dit geldt ook van het uitstellen en verkoopen van pornographische prenten en platen. Men houde de hand aan de wet hierop en breide haar uit tot onzedelijke lectuur. Vooral die uit Frankrijk tegenwoordig bij stroomen onze grenzen overkomt, were men! Zij wekt den wellust op, prikkelt de geslachtsorganen, en maakt het kwaad z.g. «noodzakelijk».

Ook verschijnen op den index onzedelijke comediestukken en ballets.

De Staat kan nog meer doen — nl. alle ambtenaren die vele onderhoorigen hebben, verzoeken hem behulpzaam te zijn in het bestrijden der syphilis, door die onderhoorigen te wijzen op het groote gevaar, dat individueel, huiselijk en maatschappelijk aan de prostitutieziekte verbonden is.

Wil men besmetting met syphilitisch gif strafbaar stellen? Goed — doch gaarne zag ik er aan toegevoegd: «tenzij het slachtoffer er zich moedwillig aan blootgesteld hebbe.»

Voorts worde in ziekenhuizen kosteloos gelegenheid gegeven tot verpleging en behandeling van syphilitische lijdens en lijdresses, ook van prostituees; waar het haar zoo aangenaam mogelijk worde gemaakt, dat zij er liever vertoeven, dan met de ziekte rondloopen en deze verspreiden. Zij moeten daar voelen, dat men ze nog als *mensch* beschouwt, ervaren dat zij geen nummer zijn — anders dan in het laatst der 17e eeuw in Parijs.

Ziehier, M. H! den weg dien men in te slaan heeft, om — naar mijne bescheiden meening — met vrucht de syphilis te bestrijden.

De bron, de foyer van besmetting op te heffen is beter dan de krachtigste desinfectie. Uitroeien wat uit te roeien is.

Dat is dunkt mij de eenig logische weg, en naar mijne vaste overtuiging, de weg der toekomst. Het mag korter of langer duren, maar die het ernstig met de bestrijding der syphilis meent, zal komen op dezen weg!

Visitatie acht ik een sociaal anachronisme — eene medische bespotting.

Sociaal anachronisme — wijl het middeneeuwsch onrecht, bestaande in de wettelijke sanctie der maatschappelijke ongelijkheid tusschen man en vrouw — in de visitatie is blijven voortleven.

Medische bespotting — wijl het heilig werk van den geneesheer in hetzelfde uur, waarin het wordt verricht, moedwillig met voeten wordt getreden en bespot!"

4. *Gewettigde ontucht sleept den blanke-slavinnen-handel als een noodzakelijk gevolg na zich en levert een voortdurend gevaar op voor deugdzame vrouwen.*

Men heeft dikwijls beweerd, dat de prostitutie noodig is, om de deugdzame, fatsoenlijke vrouwen en meisjes te beschermen.

Is het nog noodig eene dergelijke, gedrochtelijke rede-neering te weerleggen?

De feiten zullen haar van zelf weerleggen! Laat de ontucht maar straffeloos voortvreten als de kanker, en gij zult zien wat er van uwe vrouwen en meisjes wordt. Nu reeds maken de ellendelingen geen onderscheid meer tusschen eene dame en eene publieke vrouw. Nu reeds weet men van de dochteren dezès lands eene aan te wijzen, die met het schandmerk *publieke vrouw* gestempeld is.

Een zoo schandelijk middel mag nooit in naam, veel minder in het belang der vrouw worden verdedigd. Welke vrouw toch zou zich *willen* beschermd zien, door stelselmatige, *feitelijke* slavernij harer zusters, zooals door

het bordeel, of door de gruwelijkste *vernederings* harer *sexe* in de *keuring*, die «gezonde prostitutie-objecten» aan de mannen moet leveren.

De tot ondersteuning van Sir HARCOURT JOHNSTONE'S «*Repeal Bill*» ingekomen adressen waren geteekend door 113,767 vrouwen, die aldus tegen bovengenoemde cynische stelling protesteerden.

«Die vernedering van arme, verachte vrouwen, zegt Mevrouw BUTLER, is het niet voor haar alleen; het is eene belediging van de waardigheid van elke eerbare vrouw, het is een oneer aan mij gedaan; het is eene schande voor alle vrouwen in alle landen der wereld.

Overal waar de slavernij der vrouw wortel heeft geschoten onder een wet van exceptie, of onder de voogdij-schap der politie, is het gedaan met de waardigheid van onze sekse. De achtbare vrouw boezemt niet denzelfden eerbied in, haar zedelijk prestige verflauwt, haar stem vindt geen gehoor, en hare verzuchtingen worden alleen door een afgesproken zwijgen beantwoord.

Overal waar slavernij is, daar is ook slavenhandel. De blanke-slavinnenhandel wordt in Europa op groote schaal gedreven. De houders dier huizen moeten de menigte der openvallende plaatsen aanvullen en zich nieuwe waar verschaffen, die door frischheid en nieuwhed aantrekt. Ook zijn er in vele steden zoogenaamde verhuurkantoren, die onder den schijn van eerlijke en winstgevende betrekkingen, de jonge meisjes in den vreemde sturen zonder bescherming, zonder steun, zonder de minste aanbeveling.

Als de houdster van een dier huizen eenige poging van buitenaf, of onderzoeking van den kant der familie gist, dan zendt men deze koopwaar, die de winsten van het huis op het spel zet, weg, en verkoopt haar naar eene andere plaats. Door deze krijgslist wordt de

majesteit der wet met voeten getreden, wordt de gerechtigtheid gehoond."

Wat dunkt U, Mijnheer de Redakteur, zal een stelsel dat tot zulke afschuwelijkheden leidt, waarbij vrouwen en meisjes worden *gekeurd als slachtvee* en *verronseld als koopwaar*, zal zulk een stelsel de fatsoenlijke vrouw beschermen?

En nu de slotsom. *Gewettigde ontucht maakt den Staat medeplichtig aan deze handelingen; medeplichtig aan de bevordering der onzedelijkheid; medeplichtig aan de verspreiding der ziekten.*

Zulk een Staat, die het recht moet handhaven, geeft zelf het voorbeeld van rechtsverkrachting.

Zulk een Staat, die de orde wil handhaven, laat inrichtingen bestaan die voor de grondbeginselen der maatschappelijke orde eene belediging zijn.

Zulk een Staat, die het huwelijk onder zijne hooge bescherming neemt, sanctioneert daarnaast de hoererij, die de omverwerping, het karikatuur van het heilig echtverbond is.

Zulk een Staat sluit een verdrag met de zonde; en de Wet, die de uitdrukking moet zijn van het volksgeweten, kan dergelijke schikkingen niet toelaten.

Zulk een Staat plaatst zich onder het zwaard der Wet en het oordeel Gods zal ontzettend zijn!

Zulk een Staat delft zijn eigen graf!

Indien de Staat de hoererij niet uitroeit wordt hijzelf er door uitgeroeid.

Tertium non datur.

Na het bovenstaande, geachte Redacteur, slechts dit weinige.

Bij de regeling der moeilijkheden in ons land dient een van de beide richtingen consequent te worden

ingeslagen — dus: òf *reglementeering* òf *absoluut verbod*.
God beware Transvaal voor gereglementeerde ontucht!

Ten opzichte van het *jus constituendum* kunnen wij, tot ons leedwezen, niet met U instemmen.

Gij wenscht er van te maken een *plaatselijk vraagstuk*.

Doch o. i. geldt het hier een zaak van *algemeen belang*, die in de onderscheidene gemeenten des lands niet verschillend mag worden behandeld.

Zooveel hoofden, zooveel zinnen.

Ongetwijfeld geldt ook hier, wat Mr. A. DE PINTO in 1852 van Nederland zeide: «Het onderwerp, dat met zoo vele groote beginselen in aanraking komt, is niet vatbaar om plaatselijk geregeld te worden, vooral niet onder de tegenwoordige wet, die de macht der gemeentebesturen zoozeer beperkt en zoo weinig middelen ter hunner beschikking stelt». ¹⁾

Laat dus de Staat een verbodswet uitvaardigen en de respectievelijke gemeenten machtigen en, door krachtigen steun in staat stellen, deze wet ten uitvoer te leggen.

Hoe zulk een wet er uit moet zien?

Wij zullen ons op dit terrein niet wagen. Toch zij het ons vergund ter overweging aan te bevelen, hetgeen door Jhr. Mr. O. Q. VAN SWINDEREN, Rechter in de Arrondissements-Rechtbank te Groningen op het meer-genoemde Congres is voorgesteld. ²⁾

«Artikel 250 (Strafwetboek) behoort naar mijn inzien aldus te worden gelezen:

«Als schuldig aan koppelarij wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren:

¹⁾ Aangehaald door Dr. VAN DEN BERGH, pag. 75.

²⁾ In zijne rede: „*De Reglementeering der Prostitutie*,” zie „*Handelingen*” enz. pag. 93.

de vader, moeder, voogd of toeziende voogd, die het plegen van ontucht door zijn minderjarig kind of den onder zijne voogdij of toeziende voogdij staanden minderjarige met een derde teweegbrengt of bevordert, of tot een of ander hulp, gelegenheid of middelen verschaft;

2°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren, ieder ander, die uit winstbejag het plegen van ontucht door iemand met een derde teweegbrengt of bevordert, of die van het teweegbrengen of bevorderen van ontucht door iemand met een derde eene gewoonte maakt, of tot een of ander hulp, gelegenheid of middelen verschaft;

3°. met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren, ieder die ter voldoening aan eigen lusten bij een minderjarige ontucht teweegbrengt of bevordert.

Jhr. VAN SWINDEREN neemt eveneens over, hetgeen door Mr. P. VAN BEMMELEN ¹⁾ wordt voorgesteld.

«Aan art. 249 strafwetb. moeten verder twee zeer belangrijke bepalingen worden toegevoegd:

(Met ten hoogste zes jaren gevangenis wordt gestraft ontucht gepleegd):

5. door huisvaders of hunne zonen met hunne bij hen inwonende dienstboden, of andere loontrekkende vrouwen of met vrouwen die geregeld te hunnen huize door hen betaald worden den arbeid of diensten verrichten;

6. door ieder ander met vrouwen beneden de 30 jaren, tengevolge van verleiding door betuigingen, beloften of geschenken.”

¹⁾ In zijn: *Brief aan Ds. H. PIERSOEN*. Tot ons leedwezen bezitten wij dit werkje, waarin verschillende andere wetswijzigingen worden voorgesteld, niet.

Verder stelde Mr. VAN BEMMELEN de volgende motie voor:

«De rechtsvordering tot erkenning van een natuurlijk kind moet ook tegen den vader worden toegestaan.» Toelichting hiervan vindt men in de aangehaalde brochure.

Tot zoover de rede van Jhr. VAN SWINDEREN.

Mogen wij hieraan nog enkele punten toevoegen? — Voor den niet juridischen vorm ons nedergi excuus! —

Jongelingen, van wie het blijkt dat zij onzedelijk leven of zich eene besmettelijke ziekte dientengevolge op den hals hebben gehaald, zullen niet mogen huwen.

«De bepaling in § 53 v. h. Oostenrijksche Burgerlijk Wetboek, dat «erwiesene oder gemein bekannte slechte Sitten» of «anstechende Krankheiten rechtmässige Gründe» zijn, «die Einwilligung der Ehe zu versagen,» verdient goedkeuring.» (Dr. VAN DEN BERGH).

Indien het overtuigend van eenig gehuwd man blijkt, dat hij zich schuldig maakt aan echtbreuk, dan zal — onverminderd de daarop staande straffen — zijne echtgenoot onmiddellijk met zijn vergrijp moeten worden in kennis gesteld. Deze kennisgeving is voldoende om daarop den eisch tot echtscheiding te gronden.

Mannen, die zich tot ontuchtige handelingen afgeven met kaffermeiden of andere kleurlingen; vrouwen die kleurlingen tot het plegen van ontucht bij zich aan huis of elders ontvangen, zullen worden gestraft met gevangenisstraf van ten minste zes en ten hoogste tien jaren.

«De vrouwen, die uitsluitend van het plegen van ontucht hare broodwinning maken, behooren, als zij vreemdelingen zijn, over de grenzen te worden gebracht»; (Motie VERBEEK—VAN LENNEP) of naar haar vaderland teruggezonden. Zijn zij uit de Zuid-Afr. Republiek afkomstig en aldaar woonachtig, dan worden zij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren.

Het zal geen vrouw vergund zijn in café-chantants, kroegen, bier- of wijnhuizen of dergelijke te bedienen, op straffe van ten minste £100 en ten hoogste £200 boete.

Alle lokalen, van welken aard ook, waarin ontucht wordt gepleegd, moeten onverwijld worden gesloten, terwijl de eigenaars of verhuurders zullen worden beboet. (Zie voorts het gevoelen van Dr. HERMANIDES en van Dr. KUYPER.)

Voorts worde er nog een artikel gewijd aan politie-agenten of andere ambtenaren, die met deze wet de hand zouden lichten, of zich zouden laten omkopen om het kwaad oogluikend toe te laten, enz.

Ook is het wenschelijk in elk bevolkingsmiddelpunt eene commissie te vormen uit de voornaamste ingezetenen, die met de politie voor de uitvoering dezer wetsbepalingen waken.

Hooggeachte Editeur! Wij vragen U verschooning, dat wij uw geduld zóólang op de proef hebben gesteld. Doch ongetwijfeld stemt gij toe, dat dit hoogst gewichtig onderwerp eene alzijdige bespreking vereischt. Hoe heerlijk zou het zijn, wanneer binnenkort eene wet werd uitgevaardigd in den geest van den Uitvoerenden Raad! De Zuid-Afrikaansche Republiek, die, door recht en gerechtigheid te oefenen, in het begin van dit veelbewogen jaar zich de symphatie verwierf van heel de beschaafde wereld, toone ook nu wederom, wat een Volk, wat eene Regeering met rotsvaste beginselen vermag!

Met verschuldigde gevoelens,

Van Uw EdelGestrenge de dw. dienaar,

C. SPOELSTRA.

Pretoria, 29 Oct. 1896.

VRIENDELIJK VERZOEK.

Redacties van bladen of tijdschriften, die dit werkje bespreken, worden beleefd verzocht het nummer, waarin hunne recensie voorkomt, te zenden aan den Schrijver, Postbus 502, Pretoria (Z. A. R.) Ook schriftelijke kritiek is zeer welkom.
